

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2019-2020

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Dominika Davidová

**Nadání a talent dětí v koncepci pedagogicko-
psychologických poraden**

Praha 2020

Vedoucí bakalářské práce: Prof. PhDr. Miloslav Kodým, CSc.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2019-2020

BACHELOR THESIS

Dominika Davidová

**Gift and talent of children in the conception of Educational
and Psychological Counselling Centre**

Prague 2020

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská/diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Jméno autorky

Poděkování

Děkuji Prof. PhDr. Miloslavu Kodýmovi, CSc. za vedení mé bakalářské práce, cenné rady, trpělivost a ochotu, které mi pomohly tuto práci zkompletovat. Také děkuji pracovníkům pedagogicko-psychologických poraden a rodičům za věnovaný čas.

Anotace

Bakalářská práce se zaměřuje na nadání a talent dětí v koncepci pedagogicko-psychologických poraden v České Republice. Přesněji na přístupu těchto poraden a jejich metod k nadaným a talentovaným dětem a i k jejich rodičům. Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. V teoretické části vysvětluje rozdíl mezi pojmy nadání a talent, dále vlohy, schopnosti a kompetence. Také se zaměří na vliv společnosti a rozvíjení talentu. Praktická část se zaměří na pracovníky pedagogicko-psychologických poraden, rodiče nadaných a talentovaných dětí a na samotné děti formou rozhovorů, které autorka povede přímo v pedagogicko-psychologických poradnách. Tématu o nadaných dětech by se mělo věnovat více, protože si stále naše společnost neuvědomuje jednu podstatnou věc. A to, že nadané dítě potřebuje větší pozornost a péči, jako například dítě, které má poruchu. Nadané dítě neznamena, že si se vším poradí samo.

Klíčová slova

Děti, metody, nadání, pedagogicko-psychologické poradny, přístup, rozhovory, talent.

Annotation

The bachelor thesis is focused on the gift and talent of children in the conception of Educational and Psychological Counselling Centres in the Czech Republic. Especially to their working methods about gifted and talented children and their parents. The bachelor thesis is divided into two parts. The first part is theoretical. This part explains the difference between the gift and talent and many other concepts related to this topic. There are also chapters about the influence of our society and talent development. The second part is focused on the interviews with persons working in Psychological Counselling Centres, talented children and their parents.

Keywords

Access, children, methods, gift, interview, Psychological Counselling Centres, talent.

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 ZÁKLADNÍ POJMY ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY	10
1.1 Linie osobnostní – vlohy, nadání, schopnosti, talent.....	11
1.2 Linie činnostní – vědomosti, dovednosti, návyky	13
1.3 Linie sociální – kompetence	15
2 SPOLEČNOST A TALENT	19
3 ANALÝZA KONKRÉTNÍCH AKTIVIT PEDAGOGICKO- PSYCHOLOGICKÝCH PORADEN.....	23
PRAKTICKÁ ČÁST	25
4 CHARAKTERISTIKA A ZAMĚŘENÍ VÝZKUMU – CÍL VÝZKUMU ..	25
5 VÝZKUMNÉ PROBLÉMY A VÝZKUMNÉ HYPOTÉZY	26
6 METODOLOGIE VÝZKUMU	27
6.1 Místo, doba výzkumné soubory.....	27
6.2 Metodika výzkumu	27
7 ZÍSKANÉ ÚDAJE A JEJICH ZPRACOVÁNÍ.....	28
7.1 Rozhovory s pracovníky pedagogicko-psychologických poraden	28
7.1.1 Rozhovor v pedagogicko-psychologické poradně Ústeckého kraje, pracoviště Kadaň (státní poradna)	28
7.1.2 Rozhovor v pražské pedagogicko-psychologické poradně (soukromá poradna).....	31
7.2 Rozhovory s rodiči nadaných dětí	34
7.2.1 Rodič č. 1	34
7.2.2 Rodič č. 2	37
7.2.3 Rodič č. 3	39
7.2.4 Rodič č. 4	41
7.2.5 Rodič č. 5	43
7.2.6 Rodič č. 6	44
8 VÝSLEDKY A JEJICH INTERPRETACE, DISKUSE.....	48
9 ZÁVĚRY VÝZKUMU, DOPORUČENÍ, PROGNÓZA.....	50

ZÁVĚR	52
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	53
SEZNAM ZKRATEK	55
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	56
SEZNAM PŘÍLOH.....	57

ÚVOD

Nadané a talentované děti patří bez výjimky do speciální pedagogiky, ale zároveň jsou často opomíjeny ve skupině dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. K tomuto problému dochází nejspíš proto, že nadané a talentované dítě vyvolává dojem, že nepotřebuje žádnou zvláštní péči a dokáže se samo prosadit a postarat se o sebe. Pravdou je, že tyto děti mívají často problém v sociální oblasti. Nejde jim vše zcela snadno a nemohou se ve své oblasti, ve které mají nadání nebo talent, rozvíjet bez pomoci druhých. Nadané a talentované děti bohužel nejsou všechny včas identifikovány. Některé se uzavrou do sebe a své nadání dokážou dobře skrývat. Což je velká škoda pro samotné děti, ale i pro společnost, ve které žijí, protože právě takové děti by si zasloužily zvláštní péči a starost aby se mohly rozvíjet dále. Právě děti s takovým nadáním by mohly ve společnosti dokázat obrat v mnoha směrech a významně jí prospět.

Teoretická část této práce bude vysvětlovat několik základních pojmů řešené problematiky, rozdíl mezi nadáním a talentem, vlohy, schopnosti či kompetence. Popíše vliv společnosti na rozvíjení talentu. Autorka se zaměří na konkrétní aktivity pedagogicko-psychologických poraden a bude čerpat z jejich materiálů, které budou k této práci poskytnuty. Kromě toho bude také v práci popsána legislativa ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, týkající se tohoto tématu.

V praktické části se autorka zaměří na zpracování rozhovorů s pracovníky poraden, a rodiči nadaných a talentovaných dětí a práci s těmito dětmi. Budou zde hodnoceny klady i zápory přístupů a metod práce s nadanými a talentovanými dětmi, a to jak u pedagogicko-psychologických poraden, tak názory a přístupy rodičů i dětí.

Cílem této bakalářské práce je zjistit a zhodnotit, jak je řešena v koncepčních materiálech a realizovaná v praxi práce s nadanými dětmi v pedagogicko-psychologických poradnách v České republice. Tohoto cíle bude dosaženo tak, že budou zpracovány rozhovory s pracovníky pedagogicko-psychologických poraden, rodiči nadaných a talentovaných dětí a následně budou vyhodnoceny získané informace.

TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

„Zamysleme se nejprve nad otázkou základních pojmů, které jsou používány v problematice nadání. Jsme toho názoru, že je ještě stále užitečné používat oba základní pojmy nadání a talent jako synonyma, i když existují již delší dobu různé návrhy na obsahové diferencování mezi nimi. V práci používáme pojmy nadání a talent jako synonyma, protože v současné době je podle našeho názoru i v odborné komunitě problémem stanovit smysluplná a účelná kritéria pro jejich odlišení. Většinou se totiž rozlišení těchto pojmů opírá pouze o konvenci.“¹

„Vymezení pojmů nadání a talent není v psychologii jednotné. Společnou a tradiční jejich charakteristikou je vztah ke schopnostem a užívání pro označení nadprůměrného až vysoce nadprůměrného stupně rozvoje schopností.“²

Pojmy řešené problematiky, tedy nadání a talent dětí, můžeme rozdělit do tří linií. Tyto linie nám umožňují snazší orientaci v pojmech. Je to linie osobnostní, činnostní a sociální. Do linie osobností můžeme zařadit pojmy, jako jsou vloha, nadání, schopnosti a talent. Linie činnostní obsahuje pojmy vědomosti, dovednosti a návyky. Poslední linie, sociální, se týká kompetence.

„Z metodologického hlediska je primární volba adekvátních metodologických přístupů. Pro naše potřeby jsou nejvýhodnějším tři metodologické přístupy:

- *Vývojový přístup,*
- *Systémový přístup*
- *Interdisciplinární přístup*

¹ HŘÍBKOVÁ, L. *Základní témata problematiky nadaných*. 1. vyd. Praha Univerzita Jana Amose Komenského, 2007. s. 9. ISBN 978-80-86723-25-9.

² HŘÍBKOVÁ, L. *Mimořádně nadané děti ve škole a v rodině*. 1. vyd. Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2010. s. 8.

Aplikace těchto přístupů na kategorii osobnost a kategorii činnost umožňuje správně pochopit a následně řešit místo základních pojmů v koncepci „Pyramidálně hierarchického modelu výkonových vlastností osobnosti.“³

V hierarchii této soustavy jsou nejspíše nejnižší vlohy, kterým rozumíme jako určitým dispozičním danostem, jako biologicky determinovaný základ, na němž může – ale nemusí – dojít k formování určité schopnosti či talentu.⁴

V následujících kapitolách budou tyto zmíněné pojmy podrobněji popsány.

1.1 LINIE OSOBNOSTNÍ – VLOHY, NADÁNÍ, SCHNPNOSTI, TALENT

Velké naděje v současné době se vkládají do biologicky a neuropsychologicky orientovaných výzkumů, ale na straně genetické studie v této oblasti jsou stále mnohými odmítány.⁵

„Kdybychom předpokládali, že všechny variace rysu mohou být vysvětleny genetickými rozdíly mezi individui, stále by to znamenalo jen popis toho, „co je“, a nikoliv toho, „co by mělo nebo mohlo být“.“⁶

U rodičů, kteří zjistili, že mají nadané děti, se později shodli ve svých výpovědích a dojmech z období po porodu. Nadané dítě má jiný pohled, ve kterém vidíte předčasnou vyspělost, živost a intenzitu.⁷

Jedna matka popsala své pocity po porodu takto:

³ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 11.

⁴ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 11.

⁵ HŘÍBKOVÁ, L. *Nadání a nadaní. Pedagogicko-psychologické přístupy, modely, výzkumy a jejich vztah ke školské praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. s. 23. ISBN 978-80-247-1998-6.

⁶ HŘÍBKOVÁ, L. *Nadání a nadaní. Pedagogicko-psychologické přístupy, modely, výzkumy a jejich vztah ke školské praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. s. 24. ISBN 978-80-247-1998-6.

⁷ STEHLÍKOVÁ, M. *Nadané dítě: Jak mu pomoci ke štěstí a úspěchu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2018. s. 43. ISBN 978-80-271-0512-0.

„Když mi dali Jakuba poprvé do náruče a naše pohledy se setkaly, zamrazilo mne, protože mi v hlavě znělo: „Aha, tak to jsi ty.“ Nebylo to v tom smyslu, že už jsem se na něj těšila, jak bývá obvyklé, ale spíše: „No nevím, jaké to s tebou bude.“ Hodila jsem to za hlavu a taky jsem se styděla, že ten prožitek není takový, jak se o něm píše nebo točí filmy. Pár dnů po porodu, když jsem ho po kojení položila na zvednutý polštář – vidím to jako dnes – a dívala se s mateřským zalíbením do jeho tváře, přišel další šok – viděla jsem v jeho očích starého a trochu našťavaného člověka, který říká: „No výborně, tak já teď tady budu marnit svůj čas takovými blbostmi, jakože se budu učit žvatlat, mluvit chodit, sakra, já nechci být dítě, chci to přeskočit. „Dlouho jsem si to nechávala pro sebe. Při odjezdu z porodnice jsem ho oblékla do krásných maminkovských oblečků (dupačky apod.) a dostavil se další vjem, jako kdyby mi Jakub říkal: „Tento oblek je pro mne absolutně degradující.“ A opravdu v tom vypadal – ani nevím, jak to říct – zkrátka směšně. Okamžitě jsem šla a nakoupila ty nejmenší košile a kalhoty (naštěstí se daly sehnat) a dupačky jsem mu už nikdy neoblékla. Dodnes si myslím, že vlastně nikdy nebyl typickým dítětem, občas se o to snažil, možná aby nám udělal radost, ale bylo to nepřirozené. Vždycky jsem měla a dodnes mám pocit uvězněného staršího muže v málem těle. Můj život se s příchodem Jakuba otočil o 360 stupňů. Je to hodně náročné, ale mnohem víc inspirativní. Mám vedle něj pocit zrychleného osobního růstu, někdy to až bolí, jindy je to velká euforie, ale jsem zkrátka jiná a jinde, než sem byla před jeho příchodem, a jsem mu za to vděčná.“⁸

Nadání v této koncepci chápeme jako pozitivní spojení některých specifických vloh, jako jejich příznivá konfigurace, která prochází dalším složitým vývojem, v němž hrají různí činitelé. Výsledkem tohoto vývoje pak za určitých podmínek bývá formování schopností a talentu.⁹

Schopnosti již přesahují z fáze možností dispozic do fáze realizace těchto možností. Chápeme je jako kvalitativní rozvoj vloh na základě záměrného a cílevědomého působení činnosti, která je jedním z rozhodujících činitelů dalšího možného pozitivního rozvoje určité schopnosti, případně talentu. Schopnosti definujeme jako ty psychické vlastnosti osobnosti, které spoluurčují velikost výkonu v určité činnosti. Jde o systém osvojených operací, které se

⁸ STEHLÍKOVÁ, M. *Nadané dítě. Jak mu pomoci ke štěstí a úspěchu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2018. s. 43. ISBN 978-80-271-0512-0.

⁹ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 11.

vytvářejí v průběhu individuálního vývoje a které se stávají nezbytnými pro úspěšné vykonávání dané činnosti, respektive daných činností.¹⁰

Talentu rozumíme jako relativně ucelenému, homogennímu souhrnu mimořádně vynikajících schopností. Talentem označujeme mimořádně rozvinuté schopnosti a jejich struktury, ale též nositele této struktury. Talent je vždy spojen s konkrétní činností a vysokým výkonem v této činnosti.¹¹

1.2 LINIE ČINNOSTNÍ – VĚDOMOSTI, DOVEDNOSTI, NÁVYKY

„Činnost je podstatou a nezbytnou potřebou člověka i společnosti. Bez činnosti by vlastně neexistoval žádný jedinec ani společnost.“¹²

A. Lidskou činnost bychom mohli charakterizovat jako nervovou soustavu, řízený proces, působení člověka na životní prostředí, které se tímto působením mění z hlediska životních potřeb celé společnosti i konkrétního jedince. Mění se, ale také i tento činný jedinec.¹³

„Psychologie chápe činnost jako soustavu aktivit (reakcí) člověka, v níž se projevuje jeho vztah k prostředí a která směřuje k dosažení cílů, vyvolaných určitými motivy.“¹⁴

Mezi základní znaky specifické lidské činnosti patří:

- a) Lidská činnost probíhá v interakci subjektu s objektem*
- b) Člověk si svou činnost uvědomuje, uvědomuje si její podmínky, průběh i efekty*
- c) Vlastním atributem lidské činnosti je cílevědomost, lidská činnost je plánovitá, člověk sleduje a uskutečňuje své úmysly, ideje, tužby*

¹⁰ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 11-12.

¹¹ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 12.

¹² KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 13.

¹³ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 13.

¹⁴ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 13.

- d) *Lidská činnost je aktivně tvůrčí, člověk se skutečnosti přizpůsobuje, ale svou činností ji přetváří*
- e) *Lidské činnosti se člověk učí, postupně si osvojuje její složky – pohyby, úkony a operace, v činnosti si osvojuje i potřebné kompetence*
- f) *Prostřednictvím lidské činnosti se člověk rozvíjí – zdokonaluje své funkce psychické procesy, zkvalitňuje svoji osobnost i své jednání“¹⁵*

Rozlišujeme tři základní druhy učení, z ontogenetického hlediska: hru – učení – práci. Teorie činnosti pomáhá porozumět, jak člověk rozvíjí své vědomosti, dovednosti a návyky, jaké jsou mechanismy a zákonitosti utváření kompetencí. Analýza činnosti stvrzuje závislost struktury kompetencí na konkrétní vykonávané činnosti.¹⁶

„Pro naše potřeby je třeba si uvědomit, jaká je struktura činnosti, jaké složky ji tvoří. Jsou to základní jednotky činnosti: pohyby – úkony – operace. Osvojováním těchto složek činnosti se utvářejí vědomosti, dovednosti a návyky a posléze kompetence. Zároveň se rozvíjejí výkonové vlastnosti osobnosti (schopnosti, talent).“¹⁷

B. V pedagogickém oboru a též psychologickém jsou poměrně kladně rozvinuty pojmy: vědomosti, dovednosti a návyky jako operativní jednotky osobnosti a činnosti.¹⁸

Vědomosti jsou osvojené fakta, v nichž se odráží poznání objektivní zkušenosti ve vědomí subjektu. Předpokládají ukládání představ a pojmů do dlouhodobé paměti.¹⁹

„Dovednosti jsou učením osvojené způsoby vykonávání určité konkrétní činnosti.

¹⁵ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 13-14.

¹⁶ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 14.

¹⁷ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 14.

¹⁸ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 14.

¹⁹ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 14.

Návyky jsou opakováním upevněné dovednosti, související s potřebou jejich realizace, v podstatě s minimální účastí vědomí. ²⁰

Vědomosti, dovednosti a návyky jsou aktuální činnosti projevy, jsou nejvýznamnějšími činiteli při utváření a formování osobnosti. Jsou rozvinuty na základě vrozených dispozic v činnosti jedince. Jsou nezaujatou a upřesněnou formou schopností a talentu. Umožňují rychle a přitom úsporně, správně vykonávat i složitou činnost a tvořivě ji rozvíjet v konkrétní situaci, v různých podmínkách. Souvisí se schopnostmi a talentem s pojmy připravenost, pohotovost, zdatnost, způsobilost, výkonnost a úspěšnost jedince. ²¹

1.3 LINIE SOCIÁLNÍ – KOMPETENCE

Kompetence jsou ty vlastnosti osobnosti, které nám umožňují vykonávat náročné činnosti a zastávat významné pracovní a sociální role a pozice. ²²

Pro rozvoj nadaného a talentovaného dítěte je nejdůležitější rodinné prostředí. Základní předpoklad pro rozvoj nadání představuje kvalita vztahu s rodiči, sourozenci a také celkové emoční klima v rodině. Ideálním případem by byly vzájemné stabilní vztahy, mít pocit bezpečí a poskytovat zázemí. Rodiče nadaných dětí by měli děti motivovat, takže určitě dítě pochválit, avšak by neměla být chvála častá nebo výrazná, dítě by mohlo cítit nátlak. Také se může stát, že dítě nebude umět pracovat samostatně, bez odměn a ocenění. Talentované děti, mají většinou příliš aktivit, kroužků a nemohou se rozvíjet samostatně, vytvářet to co je baví nejvíce, věnovat se určité hře nebo svému vlastnímu zájmu. ²³

„Maslowova hierarchie lidských potřeb, které jsou uspořádány od potřeb nejnižších po nejvyšší a vytvářejí pomyslnou pyramidu, je všeobecně známá. Platí pro většinu lidí, ale i Maslow si byl vědom toho, že neplatí beze zbytku, a že v některých případech je i bez možnosti uspokojení nižších potřeb možné naplňovat potřeby vyšší úrovně. Hierarchie je

²⁰ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 14.

²¹ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 14.

²² KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 14.

²³ MUDRÁK, J. *Nadané děti a jejich rozvoj*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2015. s. 65-66. ISBN 978-80-247-5089-7.

*rozdělena do pěti úrovní: na nejnižší příčce jsou potřeby tělesné, následuje potřeba lásky, dále pak potřeba úcty a uznání a nejvýše stojí potřeba seberealizace. Maslow upozorňuje na to, že velké množství lidí zůstává na nižších úrovních, u uspokojování potřeb tělesných a pocitu jistoty a bezpečí, a o seberealizaci neusiluje.*²⁴

U nadaných dětí to může být jiné. Například na rodičovských schůzkách si rodiče postěžují, že jejich dítě přehlíží tělesné potřeby, jako je jídlo, hygiena či spánek, jakoby pro ně nebyly důležité. Nadané děti jsou natolik zaujaté svými nápady, přemýšlením či činnostmi, že si neuvědomují fyziologické potřeby hladu, žízně nebo potřeby dojít si na toaletu. Usilují o vyšších potřebách, především lásky a přijetí.²⁵

Dalším důležitým prostředím je škola. V knize od autorky Cihelkové jsem našla zajímavé aktivity, které mají pomáhat rozvíjet nadané děti.

„Pojmem nadání označujeme rozumový potenciál člověka neboli jeho inteligenci (schopnost poznávat, učit se, řešit problémy, přizpůsobovat se). Existuje několik víceméně podobných systémů, které se snaží členit intelektové nadání. Z hlediska vzdělávání dítěte ve škole nejsou sice příliš významné, ale pro úplnost si zde uveďme to zřejmě nejčastější členění:“²⁶

²⁴ STEHLÍKOVÁ, M. *Nadané dítě. Jak mu pomoci ke štěstí a úspěchu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2018. s. 87. ISBN 978-80-271-0512-0.

²⁵ STEHLÍKOVÁ, M. *Nadané dítě. Jak mu pomoci ke štěstí a úspěchu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2018. s. 87. ISBN 978-80-271-0512-0.

²⁶ CIHELKOVÁ, J. *Nadané děti ve škole. Náměty do výuky pro celou třídu*. 1. vyd. Praha: Portál, 2017. s. 12. ISBN 978-80-262-1248-5.

Tabulka 1: Intelektové nadání dítěte

Mírné nadání	IQ nad 120
Střední nadání	IQ nad 130
Vysoké nadání	IQ nad 145
Výjimečné nadání	IQ nad 155
Extrémní nadání	IQ nad 164

Zdroj: CIHELKOVÁ, J. *Nadané děti ve škole. Náměty do výuky pro celou třídu*. 1. vyd. Praha: Portál, 2017. s. 12. ISBN 978-80-262-1248-5.

Uvedeme si zde jeden příklad aktivity – Brainstorming.

„Jedná se o velmi jednoduchou, na přípravu nenáročnou aktivitu. V základní formě si vystačíme s křídou a tabulí. Pokud chceme výsledek uchovat a v budoucnu se k němu vrátit, použijeme arch papírů a fix nebo interaktivní tabuli. Na úvod položíme otázku nebo stanovíme téma, například „zdravá výživa“. Potom necháme žáky, aby nám říkali vše, co je k tématu napadne. Nemusí se hlásit, prostě „vykřikují“ své nápady. Učitel jejich nápady nijak nehodnotí, nekomentuje, jen je zapisuje na tabuli. Důležité je zapsat opravdu všech nápady, jakkoli nám někdy mohou připadat nesmyslné nebo s tématem nesouvisející. Žáci se musí cítit v bezpečí před kritikou a posměchem spolužáků, jinak nebudou ochotni se do aktivity zapojit.

Poté co žáci své nápady zcela vyčerpají, můžeme se záznamem začít pracovat. Jednou možností je dalšími metodami pokračovat v tématu a v závěru hodiny nebo v dalších hodinách se k záznamu brainstormingu vrátit, vyhodnotit co se nám potvrdilo, co bylo chybné či nesouvisející apod. Další možností je začít vést o záznamu diskusi hned po ukončení brainstormingu a vyloučit chybné nápady (bez kritiky těch, kteří je vyslovili). Když v záznamu zbývají jen vhodné související nápady, mohou je žáci použít např. jako základ pro vytvoření myšlenkové mapy, dohledat k nim rozvíjející informace, třídit je do logických skupin, hledat mezi nimi vazby apod.“²⁷

²⁷ CIHELKOVÁ, J. *Nadané děti ve škole. Náměty do výuky pro celou třídu*. 1. vyd. Praha: Portál, 2017. s. 35. ISBN 978-80-262-1248-5.

Aktivita brainstorming se přizpůsobuje nadaným žákům následujícím způsobem, který se nazývá brainstorming skupin.

„V tomto případě nepracuje celá třída společně a zapisovatelem není učitel, ale žáci se rozdělí do maximálně pětičlenných skupin. Skupiny zvolí zapisovatele, který bude zaznamenávat nápady na arch papíru. V tomto uspořádání se nabízejí dvě možnosti pro práci s nadanými dětmi:

Vytvoříme samostatnou skupinu pouze z nadaných a nadprůměrných dětí, chceme-li, aby se vzájemně inspirovaly a odhalily co nejvíce souvislosti.

Zajistíme, aby v každé skupině byl alespoň jeden nadaný nebo nadprůměrný žák, chceme-li výsledky skupinové práce srovnávat nebo aktivitu pojmut dokonce jako soutěž skupin.“²⁸

²⁸ CIHELKOVÁ, J. *Nadané děti ve škole. Náměty do výuky pro celou třídu*. 1. vyd. Praha: Portál, 2017. s. 36. ISBN 978-80-262-1248-5.

2 SPOLEČNOST A TALENT

Problematice nadání a talentu se z různých hledisek a na různé úrovni věnovalo mnoho badatelů ve všech vývojových období kulturního lidstva. Nezapomeňme na teorie schopností od sv. Augustína, myslitele antického Řecka, připomeňme J. A. Komenského.²⁹

„Byly doby, kdy se na talenty měřilo. Talent jako jednotka hmotnosti představoval ve starém Řecku něco víc než 26 kilogramů. Později, už jako peněžní jednotka používaná v Egyptě, Palestině a Babylónii, reprezentoval hodnotu odpovídající ceně příslušného množství stříbra, tedy jistě ne hodnotu malou. Děлил se na šedesát mín po stu drachmách.“³⁰

Postupem času se upřesňovala terminologie základních pojmů a obohacovala se. Nyní se naše studovaná problematika dá vyjádřit skupinou pojmů, které se vztahují k výkonovým vlastnostem osobnosti: vlohy – nadání – schopnosti – talent – vědomosti – dovednosti – návyky – kompetence – inteligence – kreativita. Nikdy nebylo dosaženo jednoty a nejspíš nikdy nebude.³¹

Pokud má společnost prosperovat, musí věnovat mimořádnou pozornost problematice nadaných a talentovaných jedinců, specificky dětí a mládeže.³²

„Řešení tohoto požadavku vyžaduje zaměřit se na tři okruhy problémů:

- 1. Vědecké studium problematiky nadání a talentu,*
- 2. Legislativní zajištění péče o nadané a talentované,*
- 3. Budování institucí a realizace soutěží se zaměřením na rozvoj nadaných a talentovaných.“³³*

²⁹ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 9.

³⁰ DOČKAL, D. *Zaměřeno na talenty aneb Nadání má každý*. 1. Vyd. Praha Nakladatelství Lidové noviny, 2005. s. 7. ISBN 80-7106-840-3.

³¹ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 9.

³² KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 7.

³³ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 7.

V České republice se o systematické řešení problematiky vzdělávání nadaných jedinců pokoušíme od roku 2005, tj. s účinností nového školského zákona č. 561/2004 Sb.³⁴

Pro nadané a talentované jedince se v současné době vytváří dostatečné množství dostupných školních i mimoškolních edukačních nabídek, které mohou nabývat různých forem. Rozvíjející se školní programy a kurikula, letní tábory, kurzy, kluby, soutěže atd.³⁵

Péče se realizuje i v zahraničí. Většina zemí se zaměřuje na vzdělávání, nejvíce USA, Austrálie, Izrael, Čína, Anglie, Německo, Nizozemí.³⁶

„Většina evropských zemí má problematiku mimořádně nadaných a talentovaných dětí zakotvenou ve školské legislativě.“³⁷

V dnešním světě vnímáme nadané a talentované osobnosti velmi jednoduchým smýšlením. Nadaný člověk nosí brýle, bude chytrý na matematiku, fyziku apod. Z vlastní zkušenosti autorka může říci, že děti, které jsou nadané, mohou mít problém v sociálním životě, mezi spolužáky a také jim může být „ubrání“ někde jinde. Nejsou to žádní, malý Einsteinové a jejich nadání jim to zrovna nemusí ulehčovat.

Byl to den, kdy autorka nastoupila na základní školu do páté třídy na praxi. Chlapec, který opravdu vynikal v matematice, vždy má vše první a správně, málokdy se splete. A pak ve výuce českého jazyka, je také velmi šikovný, ale už se třeba radí s paní učitelkou nebo s autorkou a dokázal i paní učitelku trochu zmást, že paní učitelka musela opravdu hledat co je z hlediska českého jazyka a pravopisu správně. Dále v hodině tělesné výchovy a tam nastal problém, přeskok přes kozu, prostě to nešlo. Přitom chlapech je vysoký a štíhlé postavy. Každý by si mohl říci, že nemůže mít problém, naopak kdyby tam byl jiný žák s jinými proporcemi tak by si také ihned někdo mohl říci, že ten to rozhodně nepřeskočí, ale opak by byl pravdou. Tento žák, který jak už autorka zmiňuje výše, vynikal v počítání příkladů, sedí

³⁴ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 8.

³⁵ HŘÍBKOVÁ, L. *Nadání a nadání. Pedagogicko-psychologické přístupy, modely, výzkumy a jejich vztah ke školské praxi*. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. s. 39. ISBN 978-80-247-1998-6.

³⁶ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 8.

³⁷ KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 8.

v lavici se svou spolužačkou a vždy si normálně povídají, ale až později si autorka všimla, že to takto nefunguje úplně s každým spolužákem, před třídou už nedokáže komunikovat tak jako s jedním spolužákem. Autorčina zkušenost byla obohacující, protože už pohlíží na nadané dítě, mladistvé či dospělé jinak než dříve.

„Nadaní lidé jsou výjimeční. Nadaní lidé jsou především jiní. A jedineční. Stejně jako každý člověk je jedinečný. Jejich nadání a inteligence nejsou procházkou růžovou zahradou, na rozdíl od častého stereotypu, který přetrvává, a sice, že být inteligentní je výhra (nikdo totiž neřekne: „Je to milý člověk, ale je chudák inteligentní.“) a automaticky znamená být v životě úspěšný. Mnozí z nich by – bohužel chybně – byli ochotni svoje nadání zahodit výměnou za to, být „normální“, být jako ostatní a „zapadnout“.“³⁸

Ještě za zmínění stojí leváctví, na toto téma autorka vytvářela prezentaci do školy a některá zjištění jsou zajímavá. Například takové, že svět je přizpůsoben pravákům. Ať už si vzpomeneme na řízení v autě (řadicí páka), otevírání dveří nebo fotoaparát, tyto věci jsou přizpůsobeny nám pravákům.

„Levorukost by se nevyvinula, pokud by s ní nebyly spojeny i jisté přednosti. Z archeologických nálezů lze soudit, že levorucí lidé existovali již v době ledové. Odhaduje se, že tehdy přibližně čtyřicet procent lidí drželo své nástroje v levici.“³⁹

LEGISLATIVA

„Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborné a jiném vzdělávání (školský zákon).“⁴⁰

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Účinnost nabývá dnem 17. února 2005.

³⁸ STEHLÍKOVÁ, M. *Život s vysokou inteligencí. Průvodce pro nadané dospělé a nadané děti*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2016. s. 22. ISBN 978-80-271-0101-6.

³⁹ HERMANN, J. *Vidím svět i z druhé strany. Mimořádné schopnosti leváků*. 1. vyd. Banská Bystrica Euromedia Group, k. s. – Ikar, 2006. s. 107. ISBN 80-249-0647-3.

⁴⁰ *Legislativa* [online]. [cit. 2020-5-20]. Dostupné z: <https://pppuk.cz/nase-sluzby/legislativa>

Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. Účinnost nabývá dnem 17. února 2005.

*Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků. Účinnost nabývá dnem 1. září 2005.*⁴¹

⁴¹ *Legislativa* [online]. [cit. 2020-5-20]. Dostupné z: <https://pppuk.cz/nase-sluzby/legislativa>

3 ANALÝZA KONKRÉTNÍCH AKTIVIT PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÝCH PORADEN

Pedagogicko-psychologická poradna je zařízení pro děti i dospělé. Poskytuje péči v oblasti zdraví a osobní rozvoj člověka. Do poradny se chodí radit rodiče se svými dětmi, nebo sami dospělí o problému či životní situaci, kterou nezvládají řešit sami. Situace mohou být různé. Do poradny může přijít žena nebo muž, kvůli rozvodovému řízení, protože se s tou situací nemůže smířit, nebo nechce. Dále může do PPP přijít rodič kvůli svému dítěti, protože se začínají ve škole řešit různé problémy. Avšak to nemusí znamenat, že dítě má problém jako takový, ale může to také znamenat, že dítěti nestačí „jednoduché“ úlohy a úkoly a potřebuje jiné, například složitější, ale samozřejmě se také může zjistit opak.⁴²

U obou typů pedagogicko-psychologických poraden, soukromých i státních, jsou postupy, co se týče první návštěvy a vyšetření podobné.

Nejlepší by bylo, kdyby se nadání dítěte zjistilo již v mateřské škole. Když do PPP dorazí rodiče s dítětem, nejdříve se vyplší formuláře. Vyplní se žádost o poskytnutí pedagogicko-psychologických služeb a informovaný souhlas. Vzhledem k GDPR se vyplňuje informovaný souhlas, kde se uvádí jméno a příjmení nadaného žáka, studenta nebo zákonného zástupce, datum narození, bydliště, důvod žádosti, podepisuje se, že byl náležitě seznámen a srozumitelně informován o všech náležitostech, právech a povinnostech spojených s poskytováním poradenských služeb. Také si je vědom toho, že doporučení bude poskytnuto i škole. V žádosti se uvádí jméno, příjmení dítěte, kdo doporučil vyšetření, z jakého důvodu toto vyšetření se žádá. Adresu školy, kterou dítě navštěvuje, kontakty na zákonné zástupce a vše stvrzuje svým podpisem. Dále se mluví s rodiči, co je do PPP přivedlo. Vytváří se různé testy, komplexní inteligence, posouzení tvořivosti. Testy jsou nejdříve jednoduché, může jít o obkreslování, hry nebo vypadají jako školní úloha. Postupně jsou obtížnější, pokud si dítě neví rady, optá se. Pracovníci PPP uvádějí: Když to vypadá na poruchu pozornosti tak se dělá test na poruchu pozornosti. Vyplývá to z toho, s čím přijdou rodiče, může to být pouze o povídání.

Na začátku se vytvoří verbální a neverbální test. Z toho se zjistí jaké má schopnosti, jestli jsou to schopnosti verbální nebo neverbální. Dítě například dostane papír a tam jsou tečky a dítě

⁴² *Co je pedagogicko – psychologická poradna dospělých* [online]. [cit. 2020-5-20]. Dostupné z: <https://www.psychologieakoucink.cz/co-je-pedagogicko-psychologicka-poradna-dospelych/>

doplňuje, kde bude další tečka. Další konkrétnější test formou hry je takový, že dítě dostane tabulku, kde má ovoce (hruška, jablko, hroznové víno, banán), v každém čtverci je jedno ovoce a nesmí být žádné vedle sebe stejné nebo nad sebou, některé kolonky jsou prázdné a do těch dítě musí nakreslit kus ovoce tak, aby v každém čtverci bylo jiné ovoce. (viz. Příloha A)

Existují státní a soukromé pedagogicko-psychologické poradny. Rozdíl mezi těmito poradny je například takový, že PPP státní je financována MŠMT, ale soukromá poradna krom podpory MŠMT, má také zpoplatněné vyšetření, které si hradí klient sám.

Rodiče uvádí, že v PPP byli nebo se chystají. Pokud již s nadaným dítětem v pedagogicko-psychologické poradně byli, čeká je další návštěva za rok či dva, nebo dle potřeb. Ve státní pedagogicko-psychologické poradně se mohou rodiče scházet klidně každý měsíc, záleží na potřebách a domluvě. V soukromé poradně pokud speciální pedagog zjistí, že má dítě nadání, doporučí další postupy, kam s dítětem docházet, kde se schází nadané děti, kde se rozvíjí jejich nadání. V PPP státní spolupracují se základní školou, s dětskými psychiatry nebo s dalším soukromým zařízením, které dítěti poskytuje další pomoc, kterou nedokáže PPP zajistit. Dále rodiče uvádějí až na jednoho rodiče, že navštěvují pedagogicko-psychologickou poradnu 2-3x ročně. Jeden rodič se svým nadaným dítětem do PPP nedochází vůbec.

První návštěva pedagogicko-psychologické poradny z pohledu jednoho rodiče se shoduje s popisem pracovníků z PPP. Vyplní se formuláře, povídají si rodiče s pracovníky, dítě dostane úkoly, vytváří se testy, dle zjištění o jaké nadání u dítěte půjde, pokud se zjistí.

Jeden rodič uvádí: První návštěva proběhla v první třídě a tam nám diagnostikovali poruchy chování, ADHD, dyslexii, dysgrafii a dysortografii. Po půl roce jsme chodili na kontroly, když nastala puberta, došlo ke zhoršení stavu, poslali nás k psychiatrovi, protože dítě bylo agresivní a mělo pocity strachu a bálo se. Poté nás poslali na klinické vyšetření k paní psycholožce a až v tento moment nám diagnostikovali Aspergerův syndrom.

Existují však i názory rodičů, kteří do pedagogicko-psychologické poradny nechodí a chodit ani nebudou, protože nechtějí a s určitými postupy nesouhlasí. Rodič, který má velmi blízko k tomuto tématu a je v pedagogickém oboru má na to zcela jiný pohled a názor, ale s tímto rodičem jsem nemohla rozhovor uskutečnit.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 CHARAKTERISTIKA A ZAMĚŘENÍ VÝZKUMU – CÍL VÝZKUMU

V rámci výzkumného šetření jsou zvoleny otevřené rozhovory, které se provádí ve dvou pedagogicko-psychologických poradnách. Zvolena je státní a soukromá poradna. Ve státní poradně rozhovor probíhá osobně s paní psycholožkou, která má specializaci pro nadané děti. V soukromé poradně probíhá rozhovor osobně se speciální pedagožkou. Otázky pro poradny jsou stejné, zjišťují se shody nebo naopak rozdíly mezi poradnami. Kladené otázky se týkají metodiky práce speciálního pedagoga a psychologa, osobní náhled na danou problematiku, způsob vedení dokumentace. Také se zjišťuje proč a od kdy tuto práci psycholog nebo speciální pedagog vykonává, jaké je jeho vzdělání. Mimo otázky se také pozoruje budova, místnost pro klienty a prostředí PPP.

Pro rodiče nadaných dětí jsou rozhovory anonymní, protože se ukazuje, že to rodičům takto nejlépe vyhovuje. Otázky jsou taktéž stejné, protože se posuzuje, v čem se rodiče schází a v čem mají rozdílné názory. Otázky zahrnují témata ohledně nadání jejich dětí, zjišťování postupu práce s nadaným dítětem doma. Jak se dítě učí, jestli se učí více či méně. A zjišťování nejvhodnějších metod pro jejich vzdělávání a rozvoj. Další otázkou je, jestli rodiče s nadaným dítětem navštěvují pedagogicko-psychologickou poradnu. Zjišťování osobního vnímání rodiče nadaného dítěte vůči sociálnímu prostředí, ve kterém vyrůstá. Zjišťování zkušeností s jinými rodiči, kteří nemají nadané dítě, komunikace mezi dětmi či dospělými.

5 VÝZKUMNÉ PROBLÉMY A VÝZKUMNÉ HYPOTÉZY

Výzkumným problémem je: Jakým způsobem je ošetřena péče o nadané děti v PPP?

Výzkumný problém se týká nadaných a talentovaných dětí. Na celém začátku se autorka domnívá, že nadané a talentované děti jsou snadno rozpoznatelné. Rodič nebo učitel určitě pozná, že se jedná o nadání a ne například, že si myslí, že se jedná o poruchu. Rodič nadání u svého dítěte může rozpoznat již od jeho narození.

Další část výzkumu probíhá u pracovníků v pedagogicko-psychologické poradně. Autorka očekává kladný přístup, zájem o nadané děti. Vlastní názory, osobní zkušenosti a pohled na danou problematiku.

Výzkumný problém se týká zjištění podmínek, materiálního zajištění a teoretických problémů. Autorka je přesvědčena, že podmínky co se týče PPP, mají všechny stejné. Materiální zajištění, že je více než podobné u jakékoli pedagogicko-psychologické poradny a teoretickým problémem je například velký zájem o návštěvu v PPP.

Předpoklad pro úspěšnost pedagogicko-psychologických poraden je autorčino přesvědčení, že se v PPP zakládají dokumenty o nadaných dětech. Dále, že návštěvnost nadaných dětí je pravidelná a častá.

Autorka zvolí celkem tři hypotézy pro svůj výzkum, které mají následující znění.

První hypotéza: Alespoň polovina dotázaných rodičů pozná výjimečnost svého dítěte do roka od jeho narození.

Druhá hypotéza: Všechny děti, které poprvé navštíví pedagogicko-psychologickou poradnu, docházejí na pravidelné schůzky pro zjištění aktuálního stavu dítěte.

Třetí hypotéza: V obou navštívených pedagogicko-psychologických poradnách se vede dokumentace nadaných dětí, které poradnu navštívily.

6 METODOLOGIE VÝZKUMU

Rozhovor jako výzkumná metoda je verbální komunikace v podobě otázek a odpovědí dvou nebo více osob na dané téma, které je zaměřeno na stanovený cíl. Jádrem rozhovoru je dvoustranná komunikace, výměna zkušeností a hledání odpovědí na otázky. Základními prvky rozhovoru jsou oslovení a replika (odpověď). Komunikaci iniciují a usměrňují otázky. Častým případem je, že výzkumník zadá otázku a odpověď vyžaduje od jednoho respondenta. Metoda rozhovoru byla vybrána, protože má pro tuto práci vypovídající hodnotu.⁴³

6.1 Místo, doba výzkumné soubory

Rozhovory v pedagogicko-psychologických poradnách pobíhají v dané poradně. Se speciálním pedagogem nebo psychologem. Pro uvedení informací z rozhovoru jsou v příloze informované souhlasy. (viz. - příloha B)

Rozhovory s rodiči probíhají různou formou, telefonicky, osobně, a online podle potřeby rodičů. A probíhají anonymně, rodiče se na tomto požadavku shodují.

6.2 Metodika výzkumu

Metodika rozhovorů probíhá tak, že jsou dopředu poslány otázky zaměstnancům do poradny i rodičům a poté je navázán kontakt dle domluvy.

⁴³ *Charakteristiky jednotlivých metod a forem výuky.* [online]. [cit. 2020-5-20]. Dostupné z: http://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/manual_archu.pdf

7 ZÍSKANÉ ÚDAJE A JEJICH ZPRACOVÁNÍ

Údaje jsou zpracované v následujících kapitolách. Rozepsány jsou odpovědi u každé otázky zvlášť. Jako první jsou sepsány otázky a odpovědi kladené směrem k pedagogicko-psychologické poradně. Celkem se uvádí jedenáct otevřených otázek. První podkapitola zahrnuje odpovědi ze státní pedagogicko-psychologické poradny a druhá podkapitola zahrnuje odpovědi ze soukromé pedagogicko-psychologické poradny. Dále jsou sepsané otázky a odpovědi kladené směrem k rodičům nadaných dětí. Celkem jsou uvedena data z deseti otázek od šesti rodičů nadaných dětí, které navštěvují základní školu.

7.1 ROZHOVORY S PRACOVNÍKY PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÝCH PORADEN

Pro tuto část výzkumu byly zvoleny celkem dvě pedagogicko-psychologické poradny. Pedagogicko-psychologická poradna ústeckého kraje, která má své sídlo v Kadani je vedena jako státní poradenské zařízení, a pedagogicko-psychologická poradna v Praze, která je naopak vedena jako soukromé poradenské zařízení.

7.1.1 ROZHOVOR V PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉ PORADNĚ ÚSTECKÉHO KRAJE, PRACOVIŠTĚ KADAŇ (STÁTNÍ PORADNA)

Ve státní poradně probíhá rozhovor se specialistkou pro nadané děti Mgr. Terezou Beníškovou. Kancelář je obklopena knihami pro děti, různými typy úloh a úkolů. Na paní psycholožce je vidět, jak jí její práce naplňuje a baví. Právem je pyšná na výsledky a statistiky, které vedou, na zpětné vazby, na to, že do jejich poradny přijíždějí lidé pro pomoc z daleka.

1. Jakou pozici v poradně přesně zastáváte? A kdy jste se rozhodla pro tuto práci?

Já jsem psycholožka a jsem tu jako specialistka pro nadané děti. Během studia filozofie, na Karlově univerzitě jsem se pro tuto práci rozhodla.

2. Kdy je nejvhodnější čas, aby rodiče s dítětem navštívili vaši poradnu?

Nejlépe v mateřské škole.

3. Jak u vás probíhá první návštěva?

Nejdříve podepíšeme formuláře, mluvíme s rodiči, co je k nám přivedlo, ve chvíli kdy oni přijdou s tím, jak mají nadané dítě vychovávat nebo mají problém. Je to jiné, než když přijdou, že se dítě ve škole nudí. Rozhovor s dětmi a s rodiči je podle „zakázky“. Vytváří se různé testy, komplexní inteligence, posouzení tvořivosti. Když to vypadá na poruchu pozornosti tak se dělá test na poruchu pozornosti. Vyplývá to z toho, s čím přijdou rodiče, může to být pouze o povídání.

4. Jaké jsou postupy a metody práce s nadanými dětmi?

Komplexní test inteligence, standardizovaný podle českých norem, podle konkrétních věcí. Stanovení specifických poruch učení, když je důvod. Například když čte pomalu, nebo má problém se psaním, ADD, ADH. Není to třeba tím, že si učitel všimne, že je dítě nadané, ale že právě často ruší, ale je pravda, že je to čím dál tím lepší, že se sem děti dostanou včas.

5. Jak často by měly děti poradnu navštěvovat? A jaké jsou Vaše zkušenosti s „docházkou“?

Rodiče nadaných dětí určitě dodržují schůzky, když je vše v pořádku, stačí jednou za dva roky. Když jsou nějaké problémy, chodí jednou za měsíc, záleží na situaci.

6. Spolupracuje vaše zařízení s jinými dalšími zařízeními? Jak probíhá spolupráce?

Se ZŠ určitě spolupracujeme, s dětskými psychiatry, když mají děti úzkosti nebo deprese. Soukromé zařízení, které rozvíjí nadání, když potřebujeme, aby děti dostávaly další péči, kterou mi jim nenabídne.

7. Jaké má vaše poradna výsledky dle vašich statistik? A jaký je Váš osobní názor, co si myslíte, jak si jako poradna pro nadané děti vedete?

Určitě máme spoustu nadaných a mimořádně nadaných klientů. Posíláme statistiky na ministerstvo školství. Mám u každého klienta napsané, jak si vedeme. Myslím si, že si určitě vedeme dobře, protože máme velký zájem o naši práci v naší PPP. Mají důvod k nám přijíždět i z Rumburku, Teplic či Děčína. Jelikož tu práci vykonávám déle, tak už umím vytvářet testy a myslím si, že vím jak s nadanými a mimořádně nadanými dětmi pracovat.

8. Jaká se vede dokumentace spojená s návštěvou nadaného dítěte ve vaší PPP?

Žádost o poskytnutí PP služeb, informovaný souhlas. Protokoly testů, a své poznámky, postřehy, na čem jsme se dohodli. U každého jsou jiné testy, například matematické testy.

9. Je pro Vás spolupráce s nadanými dětmi přínosná i v jiných oblastech? Vrací se Vám pozitivní ohlasy nebo negativní ohlasy ze školských zařízení a rodičů?

Mě to hrozně baví, přijde mi to jako hezká práce, vidím pestrost populace, že každý má jiný problém, rodiče mrzí, že nemají chytré děti, ale rodiče nadaných to mají opravdu těžké, někdy je asi lepší mít průměrné dítě. Určitě je to přínosné, když spolupracuji pak s dětmi, které naopak nadané nejsou. Od rodičů určitě pozitivní. Ale učitelé to je jak kdy, někdy je to těžké, nadané děti potřebují péči a více práce, potřebujeme, aby s dětmi dělali práci na víc, někteří učitelé jsou spíše naštvaní, ale tu povinnost mají, ale jiní učitelé jsou skvělí a dohodneme se i na různých pomůckách, které se hradí od MŠMT. Na naše doporučení-schválení. Například knížky (Koumák), potřebují úlohy, u kterých se přemýšlí, ne dostat více stejných-podobných příkladů. Pak upadá pozornost a začnou chybovat.

10. Jaké jsou Vaše zkušenosti s nadanými dětmi a jejich rodiči? Vykonáváte tuto práci ráda? Nebo přichází i velká zklamání a neúspěchy?

Člověk musí mít realistická očekávání, ne vždy to tak je jak si myslíte, že to bude. Ale když máte realistická očekávání, tak pak máte většinou radost, rodiče se zajímají, někdy přijdou se seznamem otázek, snaží se a rozvíjí dítě. Ale tím, že jsou takhle motivováni tak je náročnější to vše stihnout, máme spoustu administrativních povinností. Je to náročné s inkluzí.

11. Jste jako poradna nějakým způsobem finančně podporovaná?

Naší poradnu financuje stát.

7.1.2 ROZHOVOR V PRAŽSKÉ PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉ PORADNĚ (SOUKROMÁ PORADNA)

V soukromé poradně, je kancelář pro klienty. Pro děti je zde herna a k dispozici je asistentka, která se o klienty stará, než přijde konkrétní pracovník. Odpovědi jsou poskytnuty od speciální pedagožky Mgr. Terezy Procházkové, která se snaží klientům hlavně doporučit, kam s nadaným dítětem docházet, a co je nejlepší pro jeho rozvinutí. Protože tato PPP není v úzké spolupráci s jinými organizacemi.

1. Jakou pozici v poradně přesně zastáváte? A kdy jste se rozhodla pro tuto práci?

Já jsem tady jako speciální pedagog a diagnostikuji poruchy učení. Podílím se na diagnostikování poruch chování a pracuji v týmu s psychologem. Uděláme rozhovor s rodičem. Potom je psychologické vyšetření a následně já vykonám speciálně pedagogické vyšetření. Samostatně ještě vyšetřuji školní zralost. Poté se provádí kontroly. Někdy se kontroly dělají ve dvou, když jsou po delší době. Například při kontrole po čtyřech letech se musí překontrolovat intelekt. Po dvou letech, při běžné, potřebné návštěvě provádím vyšetření sama. Já jsem se pro svou práci rozhodla už asi na střední škole, střední školu mám taky pedagogickou a od druhého ročníku když jsme měli SP, jsem si řekla, že budu v poradně a pak jsem krok po kroku šla tím směrem. Klienti jsou od pěti do sta let.

2. Kdy je nejvhodnější čas, aby rodiče s dítětem navštívili vaši poradnu?

Podle mě záleží, jak je dítě nadané. Když je logicky-matematicky nadané a má tyto schopnosti a rodiče si neví rady, je dobře ho přihlásit do nějaké skupiny, v Praze jich je málo. Jsou tu například Fakulta - Klokánek, mateřské školy pro nadané děti, ČVUT má svou skupinu i Mensu navštěvují předškolní děti. Když je dítě nadané na jazyky, pracuje s ním logoped, polyglot nebo rodilí mluvčí.

3. Jak u vás probíhá první návštěva?

Musí se udělat psychologické vyšetření, změřit nadání, IQ a rozumové schopnosti. Aby se vědělo, jak na tom dítě je.

4. Jaké jsou postupy a metody práce s nadanými dětmi?

Na začátku se vytvoří verbální a neverbální test. Z toho se zjistí jaké má schopnosti, jestli je to verbální nebo neverbální nadání. Neverbální test - dítě dostane papír a tam jsou tečky a dítě doplňuje, kde bude další tečka. Změří se intelekt a psycholog doporučuje další postup. Zvažuje se předčasný nástup do základní školy, nebo ponechání v mateřské škole. Také zda dítě potřebuje emocionálně dozrát. Já osobně se přidám k tomu, aby nešlo dříve do školy. Když se to uspěchá, může být problém i dále na gymnáziích nebo středních školách. Když dítě zůstane déle v mateřské škole, nevystavuje se nadměrnému stresu. Na Praze 6 na ZŠ je přímo třída pro nadané děti – ZŠ náměstí Curieových. Mají rozšíření pro nadané děti. Je skvělé, když tyto děti jsou pospolu. Ale učitelky nemusí vědět jak s nimi pracovat, většinou se pro ně vytváří doporučení. Navyšuje se učivo. Děti navštěvují určité předměty ve vyšších ročnících. Místo matematiky ve svém druhém ročníku docházejí na matematiku do třetího ročníku. Místo přírodovědy navštěvují biologii. Zvyšuje se obsah vzdělávání. Učitelky mají připravenou speciální práci. Děti mohou docházet ke speciálnímu pedagogovi na hodiny navíc. Tím se předchází zakrnění dítěte, protože speciální pedagog je rozvíjí na úrovni jejich nadání.

5. Jak často by měly děti poradnu navštěvovat? A jaké jsou Vaše zkušenosti s „docházkou“?

Nadaný děti přijdou do poradny jednou a pak na kontrolu za dva roky.

6. Spolupracuje vaše zařízení s jinými dalšími zařízeními? Jak probíhá spolupráce?

Nespolupracujeme, jsme samostatná jednotka, která vyšetřuje děti. A dáváme doporučení. Každá poradna má svou koordinátorku, která zastřešuje nadané děti. Spolupráce je to, že doporučíme další zařízení. V Praze je to rozdělené. Pod Prahu 6 a spadají veškeré ZŠ, kde pracují s nadanými dětmi. My jsme soukromá PPP, takže spadáme pod celou ČR.

7. Jaké má vaše poradna výsledky dle vašich statistik? A jaký je Váš osobní názor, co si myslíte, jak si jako poradna pro nadané děti vedete?

Takové statistiky nemáme – nevedeme.

8. Jaká se vede dokumentace spojená s návštěvou nadaného dítěte ve vaší PPP?

Správa a vyšetření.

9. Je pro Vás spolupráce s nadanými dětmi přínosná i v jiných oblastech? Vrací se Vám pozitivní ohlasy nebo negativní ohlasy ze školských zařízení a rodičů?

My děti kontrolujeme po dvou letech, buď uděláme prvotní vyšetření, nebo kontrolní, takže nemáme tak úzkou spolupráci abychom toto věděli.

10. Jaké jsou Vaše zkušenosti s nadanými dětmi a jejich rodiči? Vykonáváte tuto práci ráda? Nebo přichází i velká zklamání a neúspěchy?

Zkušenosti jsou spíše kladné, i když se nám zpětné vazby příliš nedostávají, rodiče nadaných dětí nasměrujeme, jak a kam dále, ale tím, že jsou kontroly po dvou letech, nedokážu přesněji odpovědět. Pro tuto práci jsem se rozhodla, jak uvádím v první otázce na střední škole, takže ano tuto práci mám ráda a spíše vidím úspěchy než neúspěchy.

11. Jste jako poradna nějakým způsobem finančně podporovaná?

Jsme podporování MŠMT ČR a vyšetření si platí sám klient.

7.2 ROZHOVORY S RODIČI NADANÝCH DĚTÍ

7.2.1 RODIČ Č. 1

S rodičem probíhá rozhovor online, přes zprávy a telefonické spojení. Dítě je vidět na fotografiích přes sociální síť. Rodič je na většinu času výchovy sám. Zároveň se dozvídáme i to, že ne vždy všichni v jejich okolí s nimi spolupracují.

1. Máte dceru nebo syna? Pokud ano, kolik jí/ mu/ jim je let? Do jaké třídy chodí?

Mám dceru, je jí devět let, chodí do 3. třídy.

2. Při jaké příležitosti jste se dozvěděli, že máte nadané dítě?

Jako předškolní žačka zkusila logickou olympiádu, měla 100%, v okresním kole se umístila pátá. Byli jsme opakovaně zváni na testy do Mensy. Tak jsme šly až těsně před 1. třídou. Vyšlo jí IQ nad sto třicet. Ale v PPP jsme byly až po začátku 1. třídy, protože si paní učitelka stěžovala a stanovovala diagnózu za diagnózou – ADHD, Asparger. Já jsem na výchovu a vše sama, takže z toho plynou problémy ve škole. Dcera plynule četla, počítala do 20 bez problémů, chápala princip násobení a dělení, znala záporná čísla apod. Na což paní učitelka odmítla jakkoliv reagovat. Dcera koukala z okna, nedávala pozor, nevěděla, kde čtou apod. Následně v PPP v listopadu její první třídy, se potvrdilo nadprůměrné nadání ve všech složkách testů. (Test WISC III).

3. Jaké jste měli pocity, když se Vám narodilo dítě? V literatuře se uvádí, že někdy mají matky pocit, že mají malé dospělé miminko, že vlastně zpětně pochopí, proč měly takovéto pocity.

Přišla trochu neplánovaně, doma druhá dcera necelé 2 roky. Neměla jsem čas a sílu „zkoumat“ jinakost. Jen v tom, že od malička velmi často, velmi dlouho „bezdůvodně“ plakala. Dnes si myslím, že vývoj mozku možná předbíhal tělo a ona byla první rok strašně nešťastná. Jakoby uvězněná v těle, které ji neposlouchalo. Ale to si myslím až dnes.

4. Jak jste postupovali, když vám bylo řečeno, že vaše dítě je nadané?

Oznámení ve škole, že není ani PAS ani ADHD, ale nadaná. Vypracování IVP, navržení přeskočení ročníku alespoň v matematice – doporučení z PPP. Přeskočení nebylo

povolené, IVP vypracováno jen formálně, nikdy nenaplňováno. Ale poté, co jsem paní učitelce dodal mnoho různých materiálů, aby je dcera mohla jen při hodinách dělat samostatně – např. čtení s porozuměním, matematický klokan apod. Koumák pro druhou třídu. Nic nepovoleno.

5. Jak vypadá váš běžný den? Co vše se z Vašeho pohledu dělá „jinak“? Učí se Vaše dítě například více než jeho vrstevníci?

Den vypadá běžně, jako u jiných dětí. Jen dcera chodí možná na více mimoškolních aktivit. ZUŠ – sbor, klavír, flétna, dále tanec – tréninky 2x týdně a keramika. Hodně dceru i její sestru podporuji v „náročnějších a zajímavějších“ aktivitách jako Dětská univerzita UK. Muzea navštěvujeme hlavně během státních svátků, kdy je volné vstupné. Např. na objevitelské soboty nebo tábor Mensy, kroužky Intellectus bohužel nemáme peníze. Doma si hraje např. s elektronickou stavebnicí Boffin, hodně čte – beletrii pro děti i encyklopedie. Zkouší programovat v prostředí umimeto.org. na tabletu, ale jen několikrát týdně. Více jí baví číst nebo něco vyrábět. Problém má s psacím písmem, moc jí to nejde, takže u psaní a přepisů trávíme dost času. Neuměla psací písmo před nástupem do školy. Učitelka hodnotí každé špatně napsané písmeno, což je velmi demotivující. Uměla psát tiskacím písmem, což nikde nesmí. V podstatě se školní věci neučí, kromě vyjmenovaných slov.

6. Vnímá Vaše dítě, že se svou inteligencí liší od svých vrstevníků? Povídáte si o tom s vaším dítětem?

Dcera to ví, občas o tom mluvíme, protože „přemýšlí jinak“. Vnímá, že některé věci ostatní děti v jejím věku vůbec neznají, nezajímají je. Bohužel ani paní učitelku, která jí často zbytečně opravuje. Ale nemluvíme o tom příliš často.

7. V čem přesně spočívá nadání Vašeho dítěte?

Dle testů všeobecné mimořádné nadání ve všech složkách testu WISC III. Nadání se projevuje hlavně občas „jiným uvažováním“. Např. přednáška o židovství – Golem – šém – co znamená šém? Následuje spojení – Šém - Šemík – jde o báje v obou případech. Má něco společného bájný Šemík se šémem? Nadání by mělo být hlavně v oblasti logického uvažování a mimoverbálních představ (nebo tak nějak).

8. Navštěvujete pedagogicko-psychologickou poradnu? Pokud ano, jak často docházíte do PPP a jak probíhají vaše návštěvy?

Ano, ale bohužel jen na začátku první třídy – uvedeno výše, identifikace nadání. Dále pak ve 2. třídě pro pokračování podpůrných opatření. Přestože mimořádné nadání znova potvrzeno, tak IVP změněno na 2. stupeň PO, protože paní učitelka „nebude vypisovat papíry a nic navíc dělat“. Ředitelkou upozornění, že pokud na toto nepřistoupíme, bude dcera přerazena do jiné třídy. Což dcera, z důvodů navázání sociálních vztahů, nechtěla. Takže jsem cokoliv ve škole přestal řešit. Podpora ani nic dalšího z PPP již nyní není. Dcera do jiné školy nechce. Znamenalo by to dojíždění (byť jen v Praze) a pro nás všechny (já a obě dcery) komplikace.

9. Má vaše dítě nějaké mimoškolní aktivity, zájmové kroužky? Jaké?

Viz výše. ZUŠ – sbor, klavír, flétna, dále tanec – tréninky dvakrát týdně a keramika.

10. Při rozhovoru s jinými rodiči vnímáte rozdíly v tom, že vy máte nadané dítě a jiní ne? Vnímáte to jako výhodu nebo handicap?

V něčem výhoda. Je to zábava vnímat jiné myšlení. A často výzva – přesně formulovat zadání „úkolů“. (Např. najdi si bačkory, neznamená automaticky, že si je obuje, jen, že si je najde). Sledování zajímavých pořadů – např. Hydepark společně. Zajímavé debaty na vyšší úrovni. Stále je co nového „objevovat“. Např. nyní viry, bakterie, léčba, rozdíly. Zároveň je to však velký handicap. Moc lidí v okolí to neví, protože by to brali jako vychloubání. Zároveň neplatí, že nadané dítě = bezproblémové a ideální dítě. Je např. velmi citlivá na některé věci nebo velmi sebekritická, což je někdy boj. Potřebuje někdy větší podporu, její otázky jdou „do hloubky“ apod. V tom je to náročnější. O nadaných dětech se moc neví. Mnoho zkreslených představ a mýtů i mezi učiteli, výchovnými poradci apod.

7.2.2 RODIČ Č. 2

S rodičem probíhá rozhovor přes telefonické spojení. Dítě je vidět na fotografiích přes sociální síť. U druhého rozhovoru vidíme, že se jedná o úplnou rodinu.

1. Máte dceru nebo syna? Pokud ano, kolik jí/ mu/ jim je let? Do jaké třídy chodí?

Dcera, devět let, chodí do 4. ročníku (akcelerována, patří oficiálně do 3. ročníku)

2. Při jaké příležitosti jste se dozvěděli, že máte nadané dítě?

Od malinka byla „jiná“, zajímala se o nové věci, od dvou let četla písmena, od 3 let psala první slova. Kolikrát si sama zjistila různé informace a nikdo neví jak.

3. Jaké jste měli pocity, když se Vám narodilo dítě? V literatuře se uvádí, že někdy mají matky pocit, že mají malé dospělé miminko, že vlastně zpětně pochopí, proč měly takovéto pocity.

Těžko říct, dcera se narodila ve 36. týdnu, byla maličkatá (dva kg) a musela do inkubátoru, bylo to poměrně náročné období. První dítě, nevíte, co a jak, narodí se dřív, vyjukaná maminka, vyjukaný tatínek.

4. Jak jste postupovali, když vám bylo řečeno, že vaše dítě je nadané?

Nebylo nám to vysloveně řečeno. Od malinka byla jiná, stranila se kolektivu, zajímala se o jiné věci, ale v 1. třídě začalo docházet ke konfliktům školního typu, domácí úkoly, práce v hodinách, demotivace dítěte. Tudíž jsme situaci začali řešit, jak dceři nastavit školní práci jinak.

5. Jak vypadá váš běžný den? Co vše se z Vašeho pohledu dělá „jinak“? Učí se Vaše dítě například více než jeho vrstevníci?

Poměrně chaoticky, máme 3 děti, dcera je nejstarší, chodím do práce, vedu hudební kroužek, v týdnu jsem s dětmi pár dní sama, kdy je manžel v práci, pak má pár dní home-office. Dcera dělá „jinak“ asi úplně všechno. Někdy i natruc. Dcera se učit nemusí. Stačí jí poslouchat, mnoho věcí objeví sama, spojí si souvislosti, pamatuje si šílený věci.

6. Vnímá Vaše dítě, že se svou inteligencí liší od svých vrstevníků? Povídate si o tom s vaším dítětem?

Myslím, že ano. Dcerka se s dětmi příliš nebaví – ona nerozumí jim, oni nerozumí jí, je to složité. Za každou chvíli, kdy je s dětmi, jsme rádi.

7. V čem přesně spočívá nadání Vašeho dítěte?

Schopnost přemýšlení, uvažování, schopnost učení se, příšerně obsáhlá paměť. Říkáme, že dcerka je taková naše databanka.

8. Navštěvujete pedagogicko-psychologickou poradnu? Pokud ano, jak často docházíte do PPP a jak probíhají vaše návštěvy?

Ano, v 1. třídě jsme byli třikrát v rámci vstupního vyšetření, ve 2. třídě jsme navštívili Quido. Jela s námi i paní učitelka třídní, pak kontrola v poradně. Rozhovor s rodiči a rozhovor s dcerkou. Teď by měla jít na přešetření, až znovu otevrou školy a školská zařízení. Současně řešíme vzdorovitost dcerky při plnění svých povinností, nejen školních, ale i domácích. Dodržování pravidel chování, takže jsme v kontaktu s paní psycholožkou a máme slíbenou návštěvu, jakmile opadne pandemie. Cílem je najít cestu, jak s dcerou hovořit, jak věci „nastavit“, nějakou roli hraje i prepuberta a nerovnoměrné rodinné prostředí.

9. Má vaše dítě nějaké mimoškolní aktivity, zájmové kroužky? Jaké?

Běhá orientační běh, hraje na klavír, čte různé příběhové knihy, ráda vyrábí, vymýšlí

10. Při rozhovoru s jinými rodiči vnímáte rozdíly v tom, že vy máte nadané dítě a jiní ne? Vnímáte to jako výhodu nebo handicap?

Těžko říct. Protože jsme maličké město, spíše vesnice, máme vesnickou školu, tak řeči jdou, to víte. Tím spíš, že v naší škole učím já, někdy i svoji dceru v rámci její akcelerace – tak tam ten rozdíl člověk pocítí čitelně. Jinak v obecné rovině rozdíl pocítit je, ty děti jsou prostě „jináč“. Jestli je to výhoda nebo handicap, to já nedokážu úplně posoudit, záleží na dceři, jak se svým talentem naloží do budoucna. Někdy si říkám, jak bych chtěla mít „normální“ dítě, jindy si říkám, že je to super, že je to pestrý a zajímavý. Asi podle situace, kterou zrovna hodnotím. Ještě bych dodala, že ne každý rodič to chápe. Setkala jsem se s názory typu „Naše dcera také umí číst a co jako, taky nepřeskakuje ročníky“.

Nicméně člověk se běžně setkává s lidmi, se kterými si rozumíte, takže to asi není vyloženě handicap, protože „mezi svými“ je člověk chápán.

7.2.3 RODIČ Č. 3

Rozhovor probíhá online přes zprávy a telefon. Zde se znovu setkáváme, že je úlevné, když se zjistí, že je dítě nadané.

1. Máte dceru nebo syna? Pokud ano, kolik jí/ mu/ jim je let? Do jaké třídy chodí?

Mám syna, je mu jedenáct let, v tuto chvíli chodí do 6. třídy.

2. Při jaké příležitosti jste se dozvěděli, že máte nadané dítě?

Po vyšetření v PPP Děčín, kde byl šetřen na základě mé žádosti. Měl problémy ve škole. Nadmíru zapomínal, což došlo až k třídní důtce. Zdál se mi být nepozorný, roztěkaný, nervózní, úzkostný.

3. Jaké jste měli pocity, když se Vám narodilo dítě? V literatuře se uvádí, že někdy mají matky pocit, že mají malé dospělé miminko, že vlastně zpětně pochopí, proč měly takovéto pocity.

Mé pocity byly stejné jako u starší dcery i mladšího syna.

4. Jak jste postupovali, když vám bylo řečeno, že vaše dítě je nadané?

Byla jsem ráda, že se konečně našel důvod jeho chování. Sešla jsem se s výchovnou poradkyní a snažila se najít podmínky pro jiné vzdělávání. Naráželi jsme na nepochopení situace a hlavně neznalost problému nadaných dětí ze stran pedagogů. Měli za to, že nadaným se pomáhat nemusí, nevěřili v jeho nadání, protože on vlastně nemá vždy vše v pořádku, nejlépe vypracováno, nejrychleji atd. Z těchto důvodů jsem hledala jinou školu, nebo alespoň znalého pedagoga. A nakonec jsme našli. Přešli jsme do Křesťanské základní školy. Je to škola inkluzivní, pouze s třídami druhého stupně. 4 třídy 6. – 9. ročník po 15 dětech, z toho 4 s IVP.

5. Jak vypadá váš běžný den? Co vše se z Vašeho pohledu dělá „jinak“? Učí se Vaše dítě například více než jeho vrstevníci?

Syn má na škole krom povinných předmětů i čtyři povinně volitelné. Třikrát týdně má odpolední vyučování. Přijíždí domů až po páté. Sedmým rokem navštěvuje skauta. Zajímá se o vše kolem hvězd a vesmíru. Miluje biologii, astronomii, fyziku a chemii, i když jí ještě v 6. třídě nemá. Do školy se téměř nepřipravuje. Stačí mu to, co si poslechne ve škole i úkoly ve většině případů stihne při vyučování. Nezajímají ho povrchní věci jako je třeba výběr vhodného oblečení a obuvi. Klidně si vezme oblečení mladšího bratra.

6. Vnímá Vaše dítě, že se svou inteligencí liší od svých vrstevníků? Povídáte si o tom s vaším dítětem?

O své výjimečnosti ví, ale nedává ji nikomu na odiv. Ani se o jeho výjimečnosti nebavíme. Nemáme potřebu. V současné škole je spokojený i proto, že je obklopen podobně nadanými dětmi.

7. V čem přesně spočívá nadání Vašeho dítěte?

Cituji ze zprávy PPP – část psychologická - „Celkově podal syn výkon v pásmu nadání. V pásmu mimořádného nadání se pohybují jeho výkony ve zrakové percepci, obecném přehledu, prostorové analýze a syntéze, sekvenčním usuzování.“ V roce a půl skládal puzzle, řešil hlavolamy, ve čtyřech letech ho začaly bavit, strategické hry, nejvíce osadníci z Katanu. Má výbornou paměť na fakta. Zejména z oboru, které ho baví. Přírodní vědy, fyzika a chemie.

8. Navštěvujete pedagogicko-psychologickou poradnu? Pokud ano, jak často docházíte do PPP a jak probíhají vaše návštěvy?

Byli jsme před rokem na prvním vyšetření. Syn byl sám se speciálním pedagogem, po nějaké době s psychologem. Se mnou byl konzultován závěr. Další šetření je příští rok.

9. Má vaše dítě nějaké mimoškolní aktivity, zájmové kroužky? Jaké?

Skaut, lukostřelba, 3D modelování a astronomie.

10. Při rozhovoru s jinými rodiči vnímáte rozdíly v tom, že vy máte nadané dítě a jiní ne? Vnímáte to jako výhodu nebo handicap?

Rozdíly vnímám hlavně v sociální oblasti. Mnohdy se chová neadekvátně. Např.: občas neporozumí srandě a chová se agresivně, pak lituje. Mezi vrstevníky je oblíbený, ale kamaráda až doposud neměl. Neměl si o čem povídat se svými vrstevníky. V tu chvíli to vnímám z jeho strany jako handicap.

7.2.4 RODIČ Č. 4

Tento rozhovor probíhá také online, přes zprávy a telefonické spojení. I v tomto případě je dítě vidět přes sociální síť na fotografii. Setkáváme se zde také se zkušeností rodičů, kteří mají to štěstí a mají ve svém okolí rodiče, kteří mají také nadané dítě, tudíž je pro ně lehčí komunikace. Rozhovor nám ukazuje, že to může být problém a že si rodiče kolikrát musejí dávat pozor, kde co před kým říkají.

1. Máte dceru nebo syna? Pokud ano, kolik jí/ mu/ jim je let? Do jaké třídy chodí?

Mám syna, je mu devět let a chodí do 3. třídy.

2. Při jaké příležitosti jste se dozvěděli, že máte nadané dítě?

Od malička, už jako miminko byl napřed. Má sestru o jedenáct měsíců starší, vyrovnal se jí před třetím rokem. Syn má ještě tzv. dvojí výjimečnost, k nadání se připojuje porucha pozornosti, ADHD. Když mu něco nešlo, vztekal se. Chodit začal v deseti měsících. Přeskočil fázi lezení. Číst se naučil před čtvrtým rokem. Nezajímaly ho nikdy klasické hračky, nejlepší byly ty vyrobené spolu se sestrou. Nyní samozřejmě bezbřehý svět internetu. Programuje.

3. Jaké jste měli pocity, když se Vám narodilo dítě? V literatuře se uvádí, že někdy mají matky pocit, že mají malé dospělé miminko, že vlastně zpětně pochopí, proč měly takovéto pocity.

Chtěla jsem ho vrátit do porodnice.

4. Jak jste postupovali, když vám bylo řečeno, že vaše dítě je nadané?

Pokračovali jsme v zajatých kolejích. Objevili jsme „Koumáka“, Stevena Hawkinga atd.

5. Jak vypadá váš běžný den? Co vše se z Vašeho pohledu dělá „jinak“? Učí se Vaše dítě například více než jeho vrstevníci?

Neučí se klasickou školní látku, ale jen to, co ho zajímá. Syna musíme tedy spíš vracet do nějakého systému a řádu, je schopen jít v pyžamu do školy. Sekvencujeme činnosti. Neříkáme víc než jednu informaci naráz.

6. Vnímá Vaše dítě, že se svou inteligencí liší od svých vrstevníků? Povídáte si o tom s vaším dítětem?

Ano. Má problémy v kolektivu. Děti ho neberou, on se vzteká, brečí a je emočně labilní. Je extrovert, často si myslí, že je konec světa, když mu někdo nerozumí. S věkem se sociální interakce zlepšuje. Řešíme se synem problémy každodenně.

7. V čem přesně spočívá nadání Vašeho dítěte?

Miluje matematiku, angličtinu, je nadaný hudebně. Loni napsal docela slušnou povídku.

8. Navštěvujete pedagogicko-psychologickou poradnu? Pokud ano, jak často docházíte do PPP a jak probíhají vaše návštěvy?

Byly jsme se synem dvakrát v PPP Český Brod a Kolín. V Českém Brodě byl syn zhruba v pěti letech, dostal IVP ve školce. Měl vyhrazený koutek, mohl si číst. V Kolíně se nám věnovala paní psycholožka přímo pro nadané děti, dostaly jsme pracovní listy, doporučení na weby a deskové hry.

9. Má vaše dítě nějaké mimoškolní aktivity, zájmové kroužky? Jaké?

V ZUŠ navštěvuje klavír, sám hraje ještě na ukulele a zkouší sestřinu harfu. Bohužel víc nástrojů doma nemáme. Na angličtina chodí se staršími dětmi, které válcuje. A ještě orientační běh.

10. Při rozhovoru s jinými rodiči vnímáte rozdíly v tom, že vy máte nadané dítě a jiní ne? Vnímáte to jako výhodu nebo handicap?

Rozhodně ano. Teď už vím, že si musím dávat pozor před kým a na co. Skvělé je, že jsme si našly kamarády se stejným „postižením“, sdílíme stejné příběhy, děti mají stejné problémy, stejná trápení. Je to jako přes kopírák. Děti jsou sebestředné, nedbají o svůj zevnějšek a vzhled, vztekají se, často zapomínají na to, že mají jíst a pít. Tak si říkáme, že musíme přežít první stupeň, potom se dostanou třeba na gymnázium, najdou si svou cestu a bude lépe.

7.2.5 RODIČ Č. 5

Předposlední rozhovor probíhá přes zprávy a telefon. Poprvé se setkáváme, že rodič pracuje v oboru. I tady je dítě na fotografiích na sociální síti.

1. Máte dceru nebo syna? Pokud ano, kolik jí/ mu/ jim je let? Do jaké třídy chodí?

Mám dceru, jedenáct let, 6. třída.

2. Při jaké příležitosti jste se dozvěděli, že máte nadané dítě?

Jsem psychologka, pozorovala jsem příznaky cca od dvou let.

3. Jaké jste měli pocity, když se Vám narodilo dítě? V literatuře se uvádí, že někdy mají matky pocit, že mají malé dospělé miminko, že vlastně zpětně pochopí, proč měly takovéto pocity.

Měla jsem od chvíle potvrzení těhotenství „jistotu“, že čekám dceru a že se narodí „stará duše“.

4. Jak jste postupovali, když vám bylo řečeno, že vaše dítě je nadané?

V PPP jsme byli kvůli získání doporučení akcelerace docházky v dceřiných 5 letech, nadání potvrdili, dcera je MIND. Dál jsme fungovali normálně, obě školy, kam dcera chodila a chodí teď, s touto informací neumějí pracovat nad rámec standardu. Osobně podporuji dceru hlavně v ochotě zkusit nové a dělat chyby, má sklony chtít být nejlepší, nebo nic.

5. Jak vypadá váš běžný den? Co vše se z Vašeho pohledu dělá „jinak“? Učí se Vaše dítě například více než jeho vrstevníci?

Učí se méně vše, co ji nebaví například některé předměty ve škole. Učí se skokem, praxí a odvážně vše, co má ráda. Také si zařídila si přes známou, že chodí každý týden „pracovat“ s dětmi do mateřské školy. Chová čtyři potkany a financuje to z „brigády“. Chodí tátovi uklízet ordinaci apod.

6. Vnímá Vaše dítě, že se svou inteligencí liší od svých vrstevníků? Povídate si o tom s vaším dítětem?

Ví, že inteligence je součástí osobnosti. Její je vysoká a leccos jí umožňuje, např. rychleji pochopit komplexní problém, vést vrstevníky a být někdy „partnerem“ dospělým, ale leccos komplikuje, např. vrstevnická přátelství.

7. V čem přesně spočívá nadání Vašeho dítěte?

Nadprůměrná schopnost abstrakce, rychlá orientace v komplexních situacích, vzrůstající schopnost empatie, silný jazykový cit pro mateřský i cizí jazyky (anglický, ruský, španělský), manuální zručnost a estetický cit. Dosahuje nadprůměrných výkonů i při minimální námaze v matematice, jazycích.

8. Navštěvujete pedagogicko-psychologickou poradnu? Pokud ano, jak často docházíte do PPP a jak probíhají vaše návštěvy?

Nenavštěvujeme pedagogicko-psychologickou poradnu.

9. Má vaše dítě nějaké mimoškolní aktivity, zájmové kroužky? Jaké?

Nový cirkus, výtvarné práce, „práce“ v mateřské škole.

10. Při rozhovoru s jinými rodiči vnímáte rozdíly v tom, že vy máte nadané dítě a jiní ne? Vnímáte to jako výhodu nebo handicap?

Vnímám řadu dětí jako specificky nadané v různých oblastech - spíš v přímém kontaktu než při rozhovoru s rodiči.

7.2.6 RODIČ Č. 6

Poslední rozhovor probíhá online přes sociální síť. Dítě je vidět na fotografii jako i u ostatních rozhovorů. U tohoto rozhovoru můžeme porovnat literaturu a zkušenost rodiče, který při narození dítěte nevnímá odlišnost žádnou.

1. Máte dceru nebo syna? Pokud ano, kolik jí/ mu/ jim je let? Do jaké třídy chodí?

Máme syna, kterému je devět let a navštěvuje 2. třídu ZŠ.

2. Při jaké příležitosti jste se dozvěděli, že máte nadané dítě?

Od malička bylo hodně zamyšlené, bádavé a zkoumavé dítě. Asi ve třech až čtyřech letech jsme si začali všimnout dalších jiných projevů, které tomu nasvědčovali a pak i v MŠ paní učitelky viděly, že je „jiný“. Potvrzeno vše bylo v pedagogicko-psychologické poradně, kde jsme byli skrz odklad nástupu do ZŠ. Potřeboval dozrát v sociální oblasti, v ostatním byl dále než vrstevníci.

3. Jaké jste měli pocity, když se Vám narodilo dítě? V literatuře se uvádí, že někdy mají matky pocit, že mají malé dospělé miminko, že vlastně zpětně pochopí, proč měly takovéto pocity.

Když se narodil, byl to nepopsatelný pocit štěstí, prostě nepopsatelný pocit. Neskutečně hodné miminko, které jen sálo a spinkalo. Do dnešního dne je to velmi hodný a slušný chlapec. Pociť, že by se narodil jako „dospělý“ jsem myslím neměla. Vždy ve výchově, a přístupu k dětem zastávám právě naopak názor, že dítě není malý dospělý, byť je v něčem odlišné třeba.

4. Jak jste postupovali, když vám bylo řečeno, že vaše dítě je nadané?

My jsme šli vlastně z naší iniciativy na testy, tak nějak jsem byla vnitřně přesvědčená, že to nadání tam je. Manžel můj pocit a názor samozřejmě sdílel. Postup jsme měli takový, že jsme situaci brali prostě takovou, jaká je, byť jsme vše probrali s psychologem. Syna bereme takového jaký je. Snažíme se jej maximálně podporovat „v rozletu do světa“. Jako matka mu naprosto ve všem rozumím, ba dokonce někdy mám pocit, že pupeční šňůra ani není přestřižená, jestli mi rozumíte.

5. Jak vypadá váš běžný den? Co vše se z Vašeho pohledu dělá „jinak“? Učí se Vaše dítě například více než jeho vrstevníci?

Řekla bych, že u nás se hodně mluví, komunikuje, vše se více rozebírá obzvlášť, když jej něco zaujme, ať už v knize, v rozhovoru, v televizi. Od malička je u nás zvykem, říkat dopředu, co bude. Např. zítra pojedeme k panu doktorovi, proč a co se bude dít. Ne jen proto, že si myslím, že by to tak mělo být, že to pak děti lépe zvládnou, ale i proto, že syna to zajímá. A jestli se učí více? To těžko hodnotit. Co vím jistě, tak třeba v situacích, když jsme delší dobu nemocní nebo teď v té situaci, když jsme dlouho doma, tak zvládáme zadané učivo „levou zadní“. Navíc se učí, to co chce, je rychlejší než spolužáci a proto má práci navíc.

6. Vnímá Vaše dítě, že se svou inteligencí liší od svých vrstevníků? Povídate si o tom s vaším dítětem?

Myslím, že odlišnost do jisté míry vnímá. Ale chce se kamarádit se všemi. Bohužel některé děti jsou již v tomto věku zákeřné a zlé, a tak mu to dávají někdy ne zrovna příjemným způsobem najevo. Ale my se o tom všem hodně bavíme, takže to zvládáme. Má skvělou paní učitelku, která mu situaci též zpřijemňuje a „dává na půdě školy“ věci do pořádku.

7. V čem přesně spočívá nadání Vašeho dítěte?

Syn je nadaný především v matematickém směru, má výbornou vizuální paměť.

8. Navštěvujete pedagogicko-psychologickou poradnu? Pokud ano, jak často docházíte do PPP a jak probíhají vaše návštěvy?

Ano, poradnu navštěvujeme asi dvakrát do roka. Probíhá rozhovor s námi všemi dohromady, potom zvlášť s rodiči a potom zvlášť se synem, kdy i u psychologa zůstává a opakují se testy, na kterých jsme předem domluveni. Potom se sejdeme opět všichni a vše s námi pan psycholog vyhodnotí. Chodíme tam velmi rádi.

9. Má vaše dítě nějaké mimoškolní aktivity, zájmové kroužky? Jaké?

V letošním školním roce navštěvoval divadelní kroužek, čtenářský klub a přírodovědný kroužek. V první třídě to byl klub zábavné logiky a florbal. Jinak jej hodně zajímají moderní technologie, sport, různá data, statistiky. Naopak tvoření nebo malování to není jeho parketa.

10. Při rozhovoru s jinými rodiči vnímáte rozdíly v tom, že vy máte nadané dítě a jiní ne? Vnímáte to jako výhodu nebo handicap?

Při rozhovoru s jinými rodiči vnímám hlavně to, že nechápou „o čem je řeč“, tedy většinou. Abych to uvedla na pravou míru. Ony mimořádně nadané děti třeba moc neřeší, jestli jsou dokonale oblečené, zavazování tkaniček, správně nasazená čepice. To pro ně nejsou důležité věci. Nebo fyzická obratnost pokulhává, jak u koho a jak co. A běžně si dospělí řeknou, tak jako devítiletý kluk tohle přece musí umět a nechápou, když neumí, nebo to dělá jinak. Já si z toho ale vůbec nic nedělám. Oni o nás nic nevědí, neznají naši situaci a já nemám potřebu každému na setkání vysvětlovat, proč je to tak anebo onak. Oni by se měli zajímat o to, že jsou i takové děti a že určité věci mají jinak. Ale to není jen

u nadaných, co si budeme povídat. Lidi si ukazují prstem i na děti postižené, dle nich špatně oblečené. Toto já neuznávám. Je to „nedospělé“ a nevyzrálé. Měli by se nad sebou zamyslet a trošku více se zajímat o děti a lidi kolem sebe a ne být sobci. Najdou se i tací, kteří nám rozumí, protože jsou buď oni sami ve stejné situaci, nebo mají někoho takového v širší rodině.

8 VÝSLEDKY A JEJICH INTERPRETACE, DISKUSE

Oba rozhovory v PPP jsou velmi přínosné. Soukromá poradna působí spíše pro dospělého klientelu, také se dozvídáme, že mají opravdu velký nápor, tudíž se jim nedaří každého v brzké době přijmout. Ale prostředí pro děti vnímáme spíše ve státní poradně, kde vidíme různé materiály a dokonce, i ty se kterými se setkáváme v praxi.

Zajímavý fakt jen ten, že soukromá poradna nevede statistiky, výsledky a tudíž zpětná vazba je minimální, když to u státní poradny je tomu přesně naopak. Nad tímto by se měli pozastavit a přezkoumat, tato skutečnost by se mohla změnit. Pokud by se vedly záznamy, mohlo by to pomoci při dalších a dalších vyšetření nadaných dětí. Na druhou stranu soukromá poradna s nadanými dětmi přichází do styku méně než poradna státní, alespoň dle rozhovorů docházíme k tomuto názoru. Státní poradna má vedenou podrobnou dokumentaci a širší klientelu nadaných dětí.

Rozhovory s rodiči jsou velmi různorodé. První rozhovor zaujme každého na první pohled a pozastaví se nad tím, nebo alespoň člověk s malými zkušenostmi. Rodič popisuje, že paní pedagožka dítěte, které je nadané, za nadané vlastně nepovažuje. Vůbec mu nepomáhá a ze začátku, když nebylo nic potvrzené, tak mu sama diagnostikuje poruchy. Zároveň se zmiňuje o táboru, který je finančně náročnější, tudíž její dítě se nejspíš na tábor nedostane (na tento specifický tábor pro nadané). Tyto dvě fakta poukazují na to, že by se mělo něco změnit v našem systému.

Existuje škola pro nadané děti, samozřejmě soukromá, ale škola tohoto typu má malé zastoupení ve státním měřítku. Pro pedagogy je už tak náročné papírování. Někteří pedagogičtí pracovníci vymýšlejí a dělají práci navíc pro děti, které potřebují úkoly jiné, nebo jinak náročné. Na rozdíl od skupiny pedagogických pracovníků, kteří nemají takový energetický náboj pro vytváření specifického vzdělávacího prostředí. Dále by mělo být nadání dětí podporováno finančně. Příkladem by mohla být organizace táborů a aktivit pro nadané děti.

Dále se v rozhovorech dozvídáme o různorodosti nadání dětí a zájmových kroužků, které děti navštěvují.

Jeden rodič uvádí nadání v oblasti cizích jazyků, další v oblasti matematiky, hudby a estetickém citění.

Všichni rodiče uvádí, že navštěvují PPP nebo alespoň jedna návštěva proběhla, až na jednoho jediného rodiče. Dále se dozvídáme, že po narození dítěte, každý rodič vnímá své dítě jinak. Zajímavou skutečností je, že v literatuře se dočteme o možnosti, že rodič dítěte, může dítě ihned po narození vnímat, že je něco jinak, že to nebude dítě jako každé jiné, ale že je to vlastně malý dospělý. I proto je tento příběh z literatury použitý v teoretické části. A v praktické části autorka chce vědět a získat odpovědi přímo od rodičů nadaných dětí, kteří souhlasili, že otázky k této bakalářské práci zodpoví. Ohlas rodičů byl neuvěřitelný až v momentě, kdy byla prosba napsána přes internetové sítě. Do určité doby bylo velmi těžké se s rodičem nadaného dítěte spojit. Po spojení se autorka potýká s velkou prosbou a pochvalou ze strany rodičů nadaných dětí. Jsou nadšení, že se tyto informace šíří dále. Protože i když se již ví, že nadané dítě potřebuje pomoc, stejně jako dítě, které má například nějakou poruchu, existují lidé, kteří si to nemyslí.

9 ZÁVĚRY VÝZKUMU, DOPORUČENÍ, PROGNÓZA

Z praktické části, která je vedena formou rozhovorů, jsou získána různá data, která jsou následně zpracována. Po stanovení hypotéz pro výzkum je výzkum vyhodnocen následovně.

První hypotéza, která zní: Alespoň polovina dotázaných rodičů pozná výjimečnost svého dítěte do roka od jeho narození.

Jeden rodič uvádí, že měl jistotu nadání dítěte už při potvrzení těhotenství. Další rodič popsal, že měl stejný pocit jako u jiných dětí, jiný rodič nic nezkoumal, protože to bylo první dítě a jiný zas dokonce uvádí, že chtěl dítě vrátit do porodnice. První hypotéza se nepotvrzuje.

Předcházet těmto problémům by se mohlo následovně. V mateřské škole by měl být speciální, vyškolený pedagogický pracovník, který rozpozná nadání dítěte a začne s ním pracovat již v brzkém věku. Dále by takový pracovník mohl být u zápisu do první třídy, protože i tam se může zdát dítě velmi šikovné, přitom by mohlo být nadané.

Druhá hypotéza zní: Všechny děti, které poprvé navštíví pedagogicko-psychologickou poradnu, docházejí na pravidelné schůzky pro zjištění aktuálního stavu dítěte. Tato hypotéza se též nepotvrzuje, protože nadané děti navštíví poradnu poprvé a další návštěva se může uskutečnit za rok, nebo dva. Nebo také podle potřeby nadaného dítěte.

Schůzky v pedagogicko-psychologické poradně by měly být častější a pravidelnější. Nadané děti by měly docházet do PPP alespoň jednou za čtrnáct dní. Také by se mohla rozvinout spolupráce s dalším zařízením, aby veškeré PPP spolupracovaly s určitým počtem dalších organizací pro nadané děti. Tyto organizace by mohly vytvářet individuální programy a akce pro nadané děti. Fungovaly by tak zpětné vazby mezi těmito zařízeními, pedagogicko-psychologickými poradnami, rodiči a dětmi.

Třetí hypotéza má následující znění: V obou navštívených pedagogicko-psychologických poradnách se vede dokumentace nadaných dětí, které poradnu navštívily. Tudíž se ani třetí hypotéza neproказuje, takovou dokumentaci uvádí jen jedna pedagogicko-psychologická poradna a to státní. Soukromá poradna proказuje, že takovou dokumentaci nevedou.

Vedení dokumentace nebo různých statistik o nadaných dětech by mělo být pro každou pedagogicko-psychologickou poradnu povinné. Mohlo by se stát, že rodič s dítětem do PPP dochází, ale pak se odstěhují, nebo rodiče budou chtít jednoduše zkusit jinou PPP, pracovníci

v pedagogicko-psychologické poradně by tak měli ihned materiály k nahlédnutí. A také by se věděla přesnější data o nadaných dětech nebo do budoucna osob.

Výzkum autorce přináší nahléd a mnoho získaných zkušeností z pohledu pracovníků pedagogicko-psychologické poradny a ze stran rodičů nadaných dětí. Autorce se rozšiřují vědomosti ohledně této problematiky. Doporučuje se získat tyto zkušenosti i dalším lidem, kteří chtějí pracovat v tomto oboru.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jak si vedou pedagogicko-psychologické poradny u nás v České republice. Záměrně autorka vybrala státní a soukromou PPP. Získání literatury pro tuto práci nebylo obzvláště těžké, stačilo vědět základní pojmy a body, o čem bude pojednávat tato práce.

Získání respondentů bylo těžší. Na začátku například jeden rodič, i když přislíbil své odpovědi, vůbec nereagoval na zprávy. Po určité době se povedlo získat rodiče nadaných dětí díky sociální síti. Jelikož se nakonec splnil obsah této bakalářské práce, rozhodla se autorka, že nebude převyšovat toto stanovisko. Tudíž rozhovory s dětmi by mohlo být další pokračování v této problematice.

Vyhledávání pojmů bylo mírné náročné, protože autorka neznala veškeré zkratky, které například používali rodiče. Bylo to obohacení o další vědomosti.

Co se týče návštěvnosti PPP, se z rozhovorů zjistilo, že soukromá PPP má více klientů a tudíž méně volných termínů, ale státní pedagogicko-psychologická poradna má větší klientelu co se týče přímo nadaných dětí. Což by se dalo považovat za rovnováhu. Protože soukromou pedagogicko-psychologickou poradnu navštěvují klienti spíše s jinou problematikou.

Stanovené hypotézy nebyly ve většině naplněny, čímž bylo získáno několik cenných informací. Tato bakalářská práce poukazuje na prosbu rodičů, aby byli pedagogové lépe seznámeni s problematikou nadaných dětí a byl upraven systém podpory nadaných osob v České republice.

Celkově bylo získáno několik zajímavých informací, které jsou užitečné i pro další kariérní růst a případnou práci autorky s nadanými dětmi.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

CIHELKOVÁ, J. *Nadané děti ve škole. Náměty do výuky pro celou třídu*. 1. vyd. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1248-5.

DOČKAL, D. *Zaměřeno na talenty aneb Nadání má každý*. 1. Vyd. Praha Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-840-3.

HERMANN, J. *Vidím svět i z druhé strany. Mimořádné schopnosti leváků*. 1. vyd. Banská Bystrica Euromedia Group, k. s. – Ikar, 2006. ISBN 80-249-0647-3.

HŘÍBKOVÁ, L. *Nadání a nadaní. Pedagogicko-psychologické přístupy, modely, výzkumy a jejich vztah ke školské praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. ISBN 978-80-247-1998-6.

HŘÍBKOVÁ, L. *Mimořádně nadané děti ve škole a v rodině*. 1. vyd. Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2010.

HŘÍBKOVÁ, L. *Základní témata problematiky nadaných*. 1. vyd. Praha Univerzita Jana Amose Komenského, 2007. ISBN 978-80-86723-25-9.

KODÝM, M. *Problematika nadaných a talentovaných dětí*. Studijní opora pro kombinované studium. Vydala Univerzita Jana Amose Komenského, 2017.

MUDRÁK, J. *Nadané děti a jejich rozvoj*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2015. ISBN 978-80-247-5089-7.

STEHLÍKOVÁ, M. *Nadané dítě. Jak mu pomoci ke štěstí a úspěchu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2018. ISBN 978-80-271-0512-0.

STEHLÍKOVÁ, M. *Život s vysokou inteligencí. Průvodce pro nadané dospělé a nadané děti*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2016. ISBN 978-80-271-0101-6.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

Při zpracování bakalářské práce nebyly využity žádné zahraniční zdroje.

Seznam použitých internetových zdrojů

Legislativa [online]. [cit. 2020-5-20]. Dostupné z: <https://pppuk.cz/nase-sluzby/legislativa>

Co je pedagogicko – psychologická poradna dospělých [online]. [cit. 2020-5-20]. Dostupné z: <https://www.psychologieakoucink.cz/co-je-pedagogicko-psychologicka-poradna-dospelych/>

SEZNAM ZKRATEK

ADD - zkratka anglického "Attention Deficit Disorder" je označení pro poruchu pozornosti bez hyperaktivity

ADHD - zkratka anglického „Attention Deficit Hyperactivity Disorder“ – hyperkinetická porucha

IQ - Intelligence Quotient

IVP - Individuální vzdělávací plán

MIND - Myslí a projevují se jinak než ostatní děti.

PAS - Porucha autistického spektra

PO - Podpůrné opatření

PPP - Pedagogicko-psychologická poradna

WISC III. - Test obkreslování obrázků, Bender, Gestalt, test, Raven, Symboly z WISC.

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1: Intelektové nadání dítěte

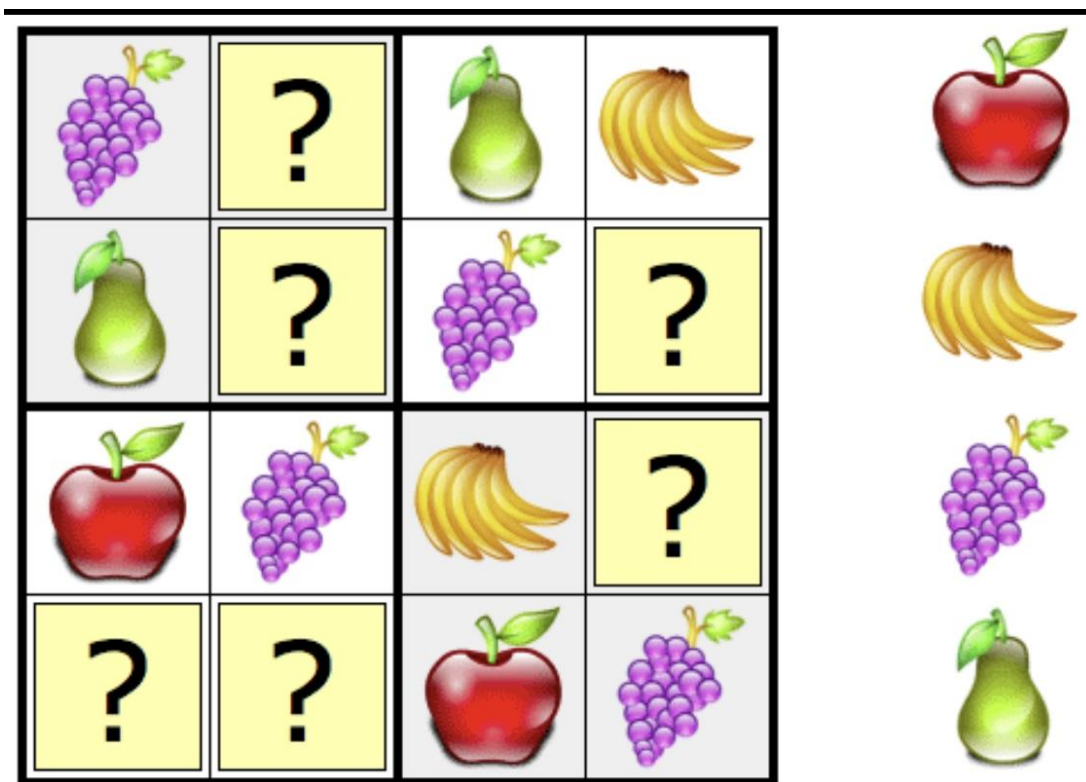
17

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A POPIS HRY	I
Příloha B INFORMOVANÉ SOUHLASY PPP	II
Příloha C PLNÉ ZNĚNÍ OTÁZEK POUŽITÝCH PRO VÝZKUMNOU ČÁST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	IV

10 PŘÍLOHY

Příloha A POPIS HRY

Zdroj: *Sudoku pro děti*. [online]. [cit. 13. 5. 2020]. Dostupné z: <https://deti.mensa.cz/obr/004/f004006-1-sudoku-01.png>.

Příloha B INFORMOVANÉ SOUHLASY PPP

Informovaný souhlas

S poskytnutím rozhovoru a s využitím informací získaných ze zaznamenaného rozhovoru pro účely výzkumného šetření v souvislosti s bakalářskou prací: „Nadání a talent dětí v koncepci pedagogicko-psychologických poraden.“

Cílem této bakalářské práce je zjistit a zhodnotit, jak je řešena v koncepčních materiálech a realizovaná v praxi práce s nadanými dětmi v pedagogicko-psychologických poradnách v České republice.

Bakalářská práce bude k dispozici na Vysoké škole v Praze, ve školním archivu. Autorem bakalářské práce Nadání a talent dětí v koncepci pedagogicko-psychologických poraden je Dominika Davidová, studentka oboru Speciální pedagogika-vychovatelství na Vysoké škole v Praze, vedoucím této práce je Prof. PhDr. Miloš Kodým, CSc.

Způsob provedení rozhovoru

Získaný záznam, přepis, jakožto i všechny informace v rozhovoru uvedené budou použity v souvislosti s vypracováním bakalářské práce a s provedením výzkumného šetření.

Souhlas informanta

Já, níže podepsaný/á, souhlasím se svou účastí na výzkumném šetření a s využitím poskytnutých informací při zpracování výzkumu, jenž je součástí bakalářské práce Dominiky Davidové. Byl/a jsem informován/a o cíli výzkumného šetření, o jeho průběhu, použitých technikách a očekáváních, která jsou na mě v rámci výzkumu kladena. Souhlasím se zveřejněním výsledků této studie a zároveň se zpracováním osobních údajů.

Prohlášení autora práce

Autor práce, Dominika Davidová, se zavazuje k zachování mlčenlivosti o skutečnostech, o nichž se dozví v souvislosti s prováděným výzkumem a sběrem dat.

JMÉNO INFORMANTA:

Mgr. TEREZA BENIŠKOVÁ

V Kadomí dne:

1. 2. 2022

Podpis:

T. Benišková

SOUHLAS PŘIJAL:

Davidová D

Informovaný souhlas

S poskytnutím rozhovoru a s využitím informací získaných ze zaznamenaného rozhovoru pro účely výzkumného šetření v souvislosti s bakalářskou prací: „Nadání a talent dětí v koncepci pedagogicko-psychologických poraden.“

Cílem této bakalářské práce je zjistit a zhodnotit, jak je řešena v koncepčních materiálech a realizovaná v praxi práce s nadanými dětmi v pedagogicko-psychologických poradnách v České republice.

Bakalářská práce bude k dispozici na Vysoké škole v Praze, ve školním archivu. Autorem bakalářské práce Nadání a talent dětí v koncepci pedagogicko-psychologických poraden je Dominika Davidová, studentka oboru Speciální pedagogika- vychovatelství na Vysoké škole v Praze, vedoucím této práce je Prof. PhDr. Miloslav Kodým, CSc.

Způsob provedení rozhovoru

Získaný záznam, přepis, jakožto i všechny informace v rozhovoru uvedené budou použity v souvislosti s vypracováním bakalářské práce a s provedením výzkumného šetření.

Souhlas informanta

Já, níže podepsaný/á, souhlasím se svou účastí na výzkumném šetření a s využitím poskytnutých informací při zpracování výzkumu, jenž je součástí bakalářské práce Dominiky Davidové. Byl/a jsem informován/a o cíli výzkumného šetření, o jeho průběhu, použitých technikách a očekáváních, která jsou na mě v rámci výzkumu kladena. Souhlasím se zveřejněním výsledků této studie a zároveň se zpracováním osobních údajů.

Prohlášení autora práce

Autor práce, Dominika Davidová, se zavazuje k zachování mlčenlivosti o skutečnostech, o nichž se dozví v souvislosti s prováděným výzkumem a sběrem dat.

JMÉNO INFORMANTA:

Mgr. TEREZA BROCHÁČKOVÁ

V PRAZE dne: 15.2.2020

Podpis:

Brocháčková

SOUHLAS PŘIJAL:

Davidová

Příloha C PLNÉ ZNĚNÍ OTÁZEK POUŽITÝCH PRO VÝZKUMNOU ČÁST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Otázky pro pracovníky PPP:

1. Jakou pozici v poradně přesně zastáváte? A kdy jste se rozhodla pro tuto práci?
2. Kdy je nejvhodnější čas, aby rodiče s dítětem navštívili vaši poradnu?
3. Jak u vás probíhá první návštěva?
4. Jaké jsou postupy a metody práce s nadanými dětmi?
5. Jak často by měly děti poradnu navštěvovat? A jaké jsou Vaše zkušenosti s „docházkou“?
6. Spolupracuje vaše zařízení s jinými dalšími zařízeními? Jak probíhá spolupráce?
7. Jaké má vaše poradna výsledky dle vašich statistik? A jaký je Váš osobní názor, co si myslíte, jak si jako poradna pro nadané děti vedete?
8. Jaká se vede dokumentace spojená s návštěvou nadaného dítěte ve vaši PPP?
9. Je pro vás spolupráce s nadanými dětmi přínosná i v jiných oblastech? Vrací se vám pozitivní ohlasy nebo negativní ohlasy ze školských zařízení a rodičů?
10. Jaké jsou Vaše zkušenosti s nadanými dětmi a jejich rodiči? Vykonáváte tuto práci ráda? Nebo přichází i velká zklamání a neúspěchy?
11. Jste jako poradna nějakým způsobem finančně podporovaná?

Otázky pro rodiče nadaných dětí:

1. Máte dceru nebo syna? Pokud ano, kolik jí/ mu/ jim je let? Do jaké třídy chodí?
2. Při jaké příležitosti jste se dozvěděli, že máte nadané dítě?
3. Jaké jste měli pocity, když se Vám narodilo dítě? V literatuře se uvádí+, že někdy mají matky pocit, že mají malé dospělé miminko, že vlastně zpětně pochopí, proč měly takovéto pocity.
4. Jak jste postupovali, když vám bylo řečeno, že vaše dítě je nadané?
5. Jak vypadá váš běžný den? Co vše se z vašeho pohledu dělá „jinak“? Učí se vaše dítě například více než jeho vrstevníci?
6. Vnímá Vaše dítě, že se svou inteligencí liší od svých vrstevníků? Povídat si o tom s vaším dítětem?

7. V čem přesně spočívá nadání Vašeho dítěte?
8. Navštěvujete pedagogicko-psychologickou poradnu? Pokud ano, jak často docházíte do PPP a jak probíhají vaše návštěvy?
9. Má vaše dítě nějaké mimoškolní aktivity, zájmové kroužky? Jaké?
10. Při rozhovoru s jinými rodiči vnímáte rozdíly v tom, že vy máte nadané dítě a jiní ne? Vnímáte to jako výhodu nebo handicap?

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Dominika Davidová

Obor: Speciální pedagogika - vychovatelství

Forma studia: Prezenční

Název práce: Nadání a talent dětí v koncepci pedagogicko-psychologických poraden

Rok: 2020

Počet stran textu bez příloh: 44

Celkový počet stran příloh: 5

Počet titulů českých použitých zdrojů: 10

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 2

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Miloslav Kodým, CSc.